

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 18.9.2008
KOM(2008) 553 lõplik

2008/0180 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

loomade kaitse kohta surmamisel

(komisjoni esitatud)

{SEC(2008) 2424}

{SEC(2008) 2425}

SELETUSKIRI

ETTEPANEKU TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Direktiivi 93/119/EÜ¹ (loomade kaitse kohta tapmisel või surmamisel) tehnilisi nõudeid ei ole kordagi muudetud, kuigi olukord selles valdkonnas on muutunud.

Mõned standardid on vananenud, sest kasutusele on võetud uued tehnoloogiad. Euroopa Toiduohutusameti 2004. ja 2006. aasta kahes teaduslikus arvamuses tehti ettepanek direktiiv läbi vaadata. Paralleelselt sellega võttis Maailma Loomatervishoiu Organisatsioon 2005. aastal vastu kaks suunist, milles käsitleti loomade heaolu tapmisel ja surmamisel ning kus jõuti sarnastele järeldustele.

Meie ühiskonnas tuntakse üha suuremat muret loomade heaolu pärast. Tapamajade õiguskeskkonda on muudetud paljude toiduohutust käsitlevate Euroopa Liidu õigusaktide vastuvõtmisega, milles rõhutatakse käitajate vastutust. Loomade massiline surmamine epideemiade ajal on tõstatanud surmamise meetoditega seotud küsimusi. 2006. aastal võttis komisjon vastu esimese loomade kaitset ja heaolu käsitleva tegevuskava, millega võeti kasutusele sellised uued kontseptsioonid nagu heaolunäitajad ja loomade heaoluga tegelevad tugikeskused.

Välja on selgitatud kehtivate Euroopa Liidu õigusaktidega seotud konkreetsed probleemid, näiteks ühtlustatud meetodika puudumine uute uimastamismeetodite kohta, käitajate selgelt määratletud vastutuse puudumine, personali ebapiisav pädevus või mitterahuldavad heaolutingimused loomade surmamisel haigustõrje eesmärgil.

Seda silmas pidades on käesolev ettepanek suur samm edasi võrreldes sellega, kui praegune olukord säiliks.

Vahetades õigusakti liigi direktiivist määruseks, nõuab ettepanek ühtset ja üheaegset kohaldamist, vältides seejuures siseriiklikku õigusesse ülevõtmise koormust ja sellega kaasnevat ebaühtlust. Määruse vorm võimaldab ka kiiremini rakendada teaduse ja tehnika arenguga seotud muudatusi. Selles sätestatakse ühtsed eeskirjad, mis on selgemad ja paremini kohaldatavad nii ELi käitajate kui ka kaubanduspartnerite seisukohast.

Ettepanek on käitajate jaoks paindlikum, kuna üksikasjalikud tehnilised küsimused reguleeritakse juhiste kaudu. Samal ajal nõutakse selles käitajatelt täit vastutust loomade heaolu tagamise eest (ettevõttesisesed uimastamisprotsessi kontrollimised, standardne töökord) ja seega aidatakse parandada nende nõuete täitmist, mis on seotud loomade heaolu tagamisega surmamisel.

Ettepanekuga püütakse ka edendada teaduspõhiseid õppimismehhanisme (pädevustunnistus, tugikeskus), et muuta loomade heaolu teema paremini mõistetavaks ja integreerida see loomade käitlejate, lihunike ja ametlike inspektorite igapäevasesse töökorraldusse.

Ettepaneku põhieesmärkide abil soovitakse:

- 1) parandada loomade kaitset tapmisel ja surmamisel;
- 2) toetada innovatsiooni uimastamise ja surmamise tehnikate valdkonnas;

¹ EÜTL 340, 31.12.1993, lk 21.

3) luua siseturul asjaomastele käitajatele võrdsed võimalused.

Lisaks soovitakse käesoleva ettepaneku abil saavutada järgmisi erieesmärke:

- 1) töötada välja uute uimastamismeetodite arendamist soodustav ühine metoodika;
- 2) tagada loomade heaoluga seotud asjaolude varasemast parem arvessevõtmine tapamaja tootmisprotsessis, nõudes standardse töökorra kehtestamist ja määrates tapamajas töötaja, kes vastutab loomade heaolu eest;
- 3) ajakohastada tapamaja ehitust ja seadmeid käsitlevad standardid;
- 4) suurendada asjaomaste käitajate ja ametiisikute pädevust;
- 5) parandada loomade kaitset nende massilisel surmamisel.

Üldine taust

Käesoleva ettepanekuga asendatakse põllumajandusloomade surmamist käsitlev direktiiv 93/119/EÜ loomade kaitse kohta tapmisel või surmamisel.

Igal aastal surmataakse Euroopa Liidu tapamajades ligikaudu 360 miljonit siga, lammast, kitse ja veist ning rohkem kui 4 miljardit kodulindu. Lisaks surmab Euroopa karusnahatööstus 25 miljonit looma ning haudejaamad 330 miljonit päevavanust tibu. Nakkushaiguste tõrje võib samuti nõuda miljonite loomade surmamist.

Seatud eesmärkide seisukohast ei ole praegune olukord rahuldav. Loomade kaitse jõustamise tase on liikmesriikides ebaühtlane, mõnel juhul on tulemused olnud täiesti ebarahuldavad. Kuigi tapamajad ja tootjad konkureerivad ülemaailmsel turul, ei ole neile tagatud võrdsed võimalused, sest liikmesriikide nõuded tapamajadele ja uimastamisseadmetele on erinevad. See olukord ei soodusta ka innovatsiooni.

Ettepaneku valdkonnas kehtivad õigusnormid

Direktiiv 93/119/EÜ tunnistatakse kehtetuks, kuid ettepaneku reguleerimisala jääb sellega samaks.

Kooskõla Euroopa Liidu muude tegevuspõhimõtete ja eesmärkidega

Ei kohaldata.

KONSULTEERIMINE HUVITATUD ISIKUTEGA JA MÕJU HINDAMINE

Konsulteerimine huvitatud isikutega

Konsultatsioonimeetodid, peamised sihtvaldkonnad ja vastajate üldiseloostus

Komisjon tellis 2006. aastal välisuuringu tapamajade uimastamistavade ning nende majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnalaste tagajärgede kohta. Selle uuringu läbiviimise ajal konsulteeriti selliste suurte sidusrühmadega nagu lihatööstuse liidud, pädevad asutused ja loomade heaolu eest seisvad organisatsioonid.

Ettepaneku erinevate aspektide läbitöötamisel oli komisjonil ka otsekontakte sidusrühmadega ning teadus-, tehnika- ja õigusekspertidega. Konsultatsioonid algasid 2006. aasta juulis. Ajavahemikus 2006–2007 tutvustati algatust tööstusfoorumitel peetud esitlustes ja asjakohastes nõuandekomiteedes või komisjoni töörühmades.

Avalikkuse teavitamiseks algatusest loodi asjakohased veebilehed, mida ajakohastati korrapäraselt. Alates 2007. aasta detsembrist kuni 2008. aasta veebruarini oli avatud

postkast ja sidusrühmadel paluti esitada oma arvamusi. Liikmesriikidele tutvustati algatust töörühma vahendusel 2008. aasta jaanuaris.

Vastuste kokkuvõte ja nende arvessevõtmine

Sidusrühmad ja liikmesriigid leppisid põhimõtteliselt kokku, et käitajate vastutust loomade heaolu eest tuleb suurendada. Sidusrühmad toetasid pigem ettepanekut määruse kui direktiivi kohta, liikmesriikide seas oli nii määruse kui ka direktiivi toetajaid.

Laialdast toetust avaldati standardse töökorra rakendamise nõudele ja ka loomade heaolu eest vastutava töötaja idee võeti hästi vastu. Loomade heaolu eest seisvad organisatsioonid ja mõned liikmesriigid rõhutasid siiski ka normatiivsete nõuete säilitamise vajadust. Oli osalejaid, kellele tegi muret standardse töökorra ja loomade heaolu eest vastutava töötaja määramise nõuete täitmine väikestes tapamajades.

Uuringute ja konsultatsioonide tulemuste põhjal jõudis komisjon järeldusele, et ELi suuremates tapamajades on juba olemas töötaja, kes tegeleb liha kvaliteedi kontrolliga (väikeste lisakuludega võib selle töötaja tööülesannetele lisada nii standardse töökorra järelevalve kui ka loomade heaolu eest vastutamise ülesanded), ent väikeste tapamajade puhul on olukord teistsugune. Seetõttu lubatakse väga väikeste tapamajade puhul kohaldada erandit loomade heaolu eest vastutava töötaja määramise nõude suhtes, kuna kõnealune meede ei ole tapetavate loomade väikest arvu arvestades proportsionaalne ja võiks tekitada konkurentsimoonutusi.

Kõik konsulteeritud pooled leidsid üksmeelselt, et uimastamise meetodid peaksid olema paremini määratletud.

Ühtlasi olid nad nõus sellega, et on vaja paremat teadmiste levitamise poliitikat, sest nii ametlikel inspektoritel kui ka käitajatel ei ole vahel võimalik saada piisavat tehnilist abi. Kõik toetasid pädevustunnistuse ideed. Loomade heaoluga tegeleva riikliku tugikeskuse idee suhtes nii suur üksmeel ei valitsenud. Liikmesriikidele tekitas muret uue haldusstruktuuri loomine ja selle võimalik mõju eelarvele.

Liikmesriigid reageerisid positiivselt soovile parandada loomade heaolu alast valmisolekut ja aruandlust seoses nende surmamisega haigustõrje eesmärgil. Mõned liikmesriigid eelistasid rahvusvaheliste suuniste ranget järgimist, teised aga toetasid teatava paindlikkuse lubamist.

Eespool loetletud märkusi võeti arvesse järgmiselt:

- a) Normatiivsete nõuete puudumise probleem lahendati nõudega luua riiklik tugikeskus. Lisaks kohustab ettepanek uimastamise seadmete tootjaid koostama oma seadmete kasutusjuhendid. Liikmesriigid peavad välja töötama ka hea tava juhised.
- b) Uute tapamajade infrastruktuuri käsitlevate standardite rakendamisega seotud kulude probleem lahendati kõnealuse nõude rakendamisele ülemineku perioodi kehtestamisega.
- c) Riikliku tugikeskuse loomisega seotud halduskulude probleem lahendati nõuete struktuuri paindlikumaks muutmise abil.
- d) Probleem seoses halduskoormusega, mis tuleneb loomade heaolu eest vastutava töötaja määramise nõudest, lahendati erandi tegemise võimalusega väikeste tapamajade suhtes.

- e) Haigustõrje alase paindlikkuse puudumise probleemi lahendamiseks nähakse ettepanekus ette erandi tegemise võimalus määruse teatavate sätete kohaldamise suhtes, kui surmamisega on seotud tõsine oht inimeste või loomade tervisele.

Ajavahemikus alates 20.12.2007 kuni 20.02.2008 toimus Internetis avalik arutelu. Komisjon sai 10 vastust. Tulemused on kättesaadavad järgmisel aadressil: http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/slaughter/slaughter_stakeholders_en.htm.

Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine

Asjaomased teadus- ja erialavaldkonnad

Loomade heaolu, toiduohutus, loomatervis.

Kasutatud meetodid

Kasutati hulgaliselt võrdlusmaterjali, eeskätt Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 2004. ja 2006. aasta arvamusi, rahvusvahelisi suuniseid (Rahvusvahelise Episoootiaameti (OIE) suunised tapmise ja surmamise kohta), ühendusse kuuluvate ja ühenduseväliste riikide õigusakte (USA, Ühendkuningriik, Prantsusmaa, Uus-Meremaa jne). Arvesse võeti ka kõiki asjakohaseid veterinaar- ja toiduameti aruandeid ning mõju hindamise välisuuringut.

Konsulteriti paljude ekspertide (teadlased, konsultandid või valitsuse eksperdid) ja sidusrühmadega: tapamajad (punane liha ja kodulinnuliha), põllumajandustootjate organisatsioon, veterinaarid, usulised rühmitused, loomakaitseorganisatsioonid, uimastamiseadmete tootjad.

Peamised organisatsioonid/eksperdid, kellega konsulteriti

Anglia-Autoflow – seadmete tootja

Animals' Angels – loomade heaolu eest seisev organisatsioon

AVEC – kodulinnuliha tööstus

AEH – Euroopa Haudejaamade Ühendus

Butina – seadmete tootja

CIWF – loomade heaolu eest seisev organisatsioon

COPA-COGECA – põllumajandustootjad

EUROGROUP FOR ANIMALS – loomade heaolu eest seisev organisatsioon

EPEXA – Euroopa Haudemunade, Ühepäevaste Tibude ja Noorkanade Eksportijate Ühendus

Euroopa Karusloomakasvatavate Ühendus

Euroopa Veterinaaride Föderatsioon

Soome Karusloomakasvatavate Ühendus

AFSSA – Prantsusmaa Toiduohutusamet

FNICGV – punase liha tööstus

Humane Slaughter Association – loomade heaolu eest seisev organisatsioon

IBC – Rahvusvaheline Lihunike Konföderatsioon

OABA – loomade heaolu eest seisev organisatsioon

PVE (lihatoodete amet, lihaamet ja munade amet) – lihatööstus

Stork Food Systems – seadmete tootja

UECBV – punase liha tööstus

Saadud ja kasutatud nõuannete kokkuvõte

Pöördumatute tagajärgedega tõsiste ohtude olemasolu ei ole nimetatud. Euroopa Toiduohutusameti teadlased esitasid oma 2004. aasta arvamuses üle kahekümne tehnilise soovitusel. Ettepanekusse kaasati järgmised Euroopa Toiduohutusameti soovitused:

- nõuetekohane väljaõpe loomi uimastavatele käitajatele;
- konstantse vooluga seadmete kasutamine elektrilisel uimastamisel;
- elektriliste parameetrite registreerimise süsteem;
- gaasi parameetrite registreerimise süsteem;
- otsmikuluud mitteläbiva poldi kasutamise piiramine noortallede puhul;
- kodulindude rippkonveieri tehniline täiustamine;
- mõlema karotiidarteri läbilõikamine veretustamisel;
- kodulindude gaasiga surmamise nõue (pöördumatu uimastamine).

Mõned soovitused jäeti ettepanekust välja, sest mõju hindamine näitas, et need ei ole Euroopa Liidus praegu veel majanduslikult otstarbekad. Eriti käib see järgmiste soovituste kohta:

- järkjärguline süsinikdioksiidi kasutamise lõpetamine sigade ja kodulindude puhul;
- järkjärguline kodulindude veevannis uimastamise lõpetamine.

Muid soovitusi ettepanekusse ei kaasatud, sest need viitavad parameetritele, mis peaksid olema hõlmatud rakendusmeetmetega.

Samuti ei kaasatud ettepanekusse kalakasvandustes kasvatatavate kalade kohta tehtud soovitusi, sest selle valdkonna kohta on vaja täiendavat teaduslikku arvamust ja majanduslikku hinnangut.

Ekspertide nõuannete avalikkusele kättesaadavaks muutmise vahendid

Euroopa Toiduohutusameti arvamused ja Rahvusvahelise Episoootiaameti suunised on Internetis kättesaadavad järgmistel aadressidel:

http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_home.htm

http://www.oie.int/eng/normes/mcode/en_titre_3.7.htm.

Mõju hindamine

Peamiste võimalike poliitikameetmetena vaadeldi olemasoleva olukorra säilitamist, liberaliseerimist, direktiivi tehniliste muudatuste sisseviimist või õigusaktide ümberkorraldamist.

Tapmiskulud moodustavad tapamajade tegevuskuludest vaid piiratud osa (20 %), kuid võivad mõjutada nende konkurentsivõimet. Tapamajade suhtes kohaldatakse

juba praegu toiduohutusalasates õigusaktides sätestatud alalist ametlikku kontrolli. Ettepanekus ei nähta ette ametlike kontrollide suhtes täiendavate nõuete kohaldamist. Loomade heaolul on positiivne mõju liha kvaliteedile ja töökaitsele. See kujutab endast ka positiivset turuväärtust. Olulisi keskkonnamõjusid ei tuvastatud.

Peamiste võimalike poliitikameetmete võrdlemine näitas, et kõige kasulikum oleks valida õigusaktide ümberkorraldamine.

Mõju hindamise raames on täpsemalt uuritud järgmisi õigusaktide ümberkorraldamise aspekte:

Uutele uimastamise meetoditele kasutusloa andmisel oleks heaks alternatiiviks tsentraliseeritud süsteem, kuid osaliselt detsentraliseeritud süsteemil on samuti teatavad eelised, eriti paindlikkuse ja kulude koha pealt.

Loomade heaolu parem integreerimine tootmisprotsessi avaldab tugevat positiivset mõju loomade heaolule, tööohutusele ja liha kvaliteedile. Selle saavutamiseks tuleb kehtestada standardne töökord ja/või määrata ametisse loomade heaolu eest vastutav töötaja. Majanduskulud on mõlema variandi puhul piiratud ning tapamajad, kus neid meetmeid on juba rakendatud, hindavad kõrgelt saadud majanduslikku kasu.

Mõju hindamine osutab ka vajadusele ajakohastada tapamajade infrastruktuuristandardeid. See tooks sotsiaalset kasu ning kui nähakse ette mõistlik ülemineku periood, saaks ka investeerimiskulusid vähendada.

Loomade surmamisega tegeleva personali pädevuse suurendamine ning ametiisikutele loomade heaolu küsimustes tehnilist abi andva riikliku eristruktuuri loomine näivad olevat kaks teineteist täiendavat lähenemisviisi. Teadmiste levitamise poliitika on äärmiselt tõhus vahend loomade heaolu tagamiseks, paindlik tööstuse jaoks ning omab soodsat sotsiaalset mõju personalile.

Lõpuks tuleks märkida, et mõju hindamine näitab, et ka loomade massilise surmamise korral annab paindlik variant tõenäoliselt paremaid tulemusi kui traditsiooniline normatiivne lähenemisviis.

ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Kavandatud meetme kokkuvõte

Ettepanek suurendab käitajate vastutust loomade heaolu eest. See on kooskõlas „hügieenipaketiga” – 2004. aastal vastu võetud toiduohutusalasates õigusaktide kogumiga, mis kohustab käitajaid integreerima toidu ohutuse oma toimingutesse ja tõestama, et nad rakendavad asjakohaseid menetlusi. Ka on see lähenemisviis kooskõlas loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskavaga, millega võeti kasutusele loomade mõõdetavate heaolunäitajate kontseptsioon.

Ettepanek muudab pädevustunnistuse omamise loomi käitleva ja/või surmava personali jaoks kohustuslikuks. Seda nõuet kohaldatakse loomade surmamisel tapamajades ja karusloomakasvandustes.

Ettepanekus nõutakse kõikidelt liikmesriikidelt riikliku tugikeskuse loomist, mis hakkab andma tehnilist abi loomade heaolu eest vastutavatele töötajatele loomade surmamisega seotud küsimustes. Keskus annab teadusliku hinnangu uutele uimastamise meetoditele ja -seadmetele ja vastvalminud tapamajadele ning akrediteerib loomade heaolu alaseid pädevustunnistusi väljastavaid asutusi.

Ettepanekus esitatakse uimastamise meetodite täpsed määratlused. Sellega luuakse ka uutele uimastamise meetoditele kasutusloa andmise ühine süsteem.

Ettepanek tagab loomade heaolu arvessevõtmise haigustõrjega seotud surmamisprotsessi kõikidel etappidel. See nõuab paremat valmisolekut, kuid ka spetsiaalset loomade heaolu seiret ja avalikkusele aru andmist.

Kooskõlas hügieenimäärusega lubatakse käesoleva ettepanekuga loomi tappa isikliku tarbimise eesmärgil (näiteks taludes ja koduõues), tingimusel et täidetakse käesoleva määruse üldnõudeid, eelkõige eelneva uimastamise nõuet.

Õiguslik alus

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 37.

Subsidiaarsuse põhimõte

Subsidiaarsuse põhimõtet kohaldatakse ettepaneku selles osas, mis ei kuulu ühenduse ainupädevusse.

Liikmesriigid ei suuda ettepaneku eesmäärke tõhusalt saavutada järgmistel põhjustel.

Liha, karusnahkade ja põllumajandusloomade surmamisel saadud muude toodetega kaubeldakse rahvusvahelisel tasandil. Uimastamise ja liikumise piiramise seadmeid müüakse ka riigipiiridest väljapoole. Liikmesriikide vahelised erinevused loomade surmamise heaolustandardites mõjutavad tapamajade, põllumajandustootjate, haudejaamade ja uimastamise seadmete tootjate konkurentsivõimet.

Ühenduse meetme abil on ettepaneku eesmäärke võimalik paremini saavutada järgmistel põhjustel.

Kõnealuse tegevuse tulemusel saadud toodetega kaubeldakse Euroopa Liidu piires vabalt. Seetõttu on ELi meetme mõju tõenäoliselt sidusam ja sellega on võimalik kavandatud eesmäärke paremini saavutada.

On raske leida näitajaid, mis ettepaneku eesmäärke arvesse võttes peegeldaksid olukorda täiesti ühetähenduslikult. Teatavate pöördumatute uimastamismeetodite kasutamise ulatus näib kajastavat loomade heaolu parandamise taset kodulindude ja sigade puhul. Uimastamismeetodite kasutamist mõjutavad siiski ka majanduslikud tegurid.

Ettepaneku kohaldamisala piirdub põllumajandusloomade surmamisega. See tegevus on muude ühenduse õigusaktide kaudu enamjaolt ühtlustatud.

Lemmikloomade surmamine, samuti loomade surmamine jahil või sportliku tegevuse käigus ei ole ettepanekuga hõlmatud ja jääb siseriiklikku pädevusse.

Samas võimaldab ettepanek võtta riiklikke meetmeid, mis on kooskõlas protokolliga loomade kaitse ja heaolu kohta, milles viidatakse vajadusele järgida siseriiklikke sätteid, mis käsitlevad usulisi riitusi, kultuuritraditsioone ja piirkondlikku pärandit.

Neil põhjustel on ettepanek kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

Proportsionaalsuse põhimõte

Ettepanek on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega järgmistel põhjustel.

Määrusel on järgmised eelised:

- selle kohaldamine on ühetaoline ja üheaegne kõikides liikmesriikides ja see aitab vältida koormust, mida tekitaks ülevõtmine nii liikmesriikidele kui ka komisjonile;

- määrust saab kiiremini ajakohastada; see on soodne kõnealuse valdkonna jaoks, mida kohandatakse tehnilise ja teadusliku arengu saavutustega.
- selles sätestatakse ühtsed eeskirjad, mis on selgemad ja paremini kohaldatavad nii käitajate kui ka ELi peamiste kaubanduspartnerite seisukohast.

Ettepanek ei avalda ühendusele finantsmõju. Mõju hindamine näitas, et ettepaneku finantsmõju piirdub peamiselt nende käitajatega, kes on halvasti rakendanud praegu kehtivaid ELi eeskirju. Lisaks on kehtestatud üleminekuperioodid meetmete jaoks, mis on seotud tapamajade infrastruktuuri ning nendes praegu töötavate inimeste pädevusega. Ka on kaalutud väikestele tapamajadele erandi lubamist loomade heaolu eest vastutava töötaja määramise nõudest.

Majandusuuring näitas ka seda, et enamik sellistest tapamajadest, mis on juba rakendanud ettepanekus osutatud meetmeid, pidas kulusid suhteliselt vastuvõetavaiks ja tehtavaid muudatusi oma majandustegevuse jaoks ülemaailmses plaanis kasulikuks.

Õigusakti valik

Kavandatud õigusakt: määrus.

Muud õigusaktid ei oleks asjakohased järgmistel põhjustel.

Kõik isikud, kellega konsulteeriti, lükkasid üksmeelselt tagasi ettepaneku kasutada eesmärkide saavutamise ainsa vahendina mittesiduvaid õigusakte. Kõik sidusrühmad arvasid, et loomade surmamine on tegevus, mida peab kontrollima valitsus ja mille puhul tuleb kõikidele käitajatele luua võrdsete võimaluste minimaalne tase.

Praegu kehtiv ELi õigusakt on direktiiv, millega ei ole saavutatud piisavat ühtlustatuse taset.

MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ühenduse eelarvet.

TÄIENDAV TEAVE

Simulatsioon, katsejärg ja üleminekuperiood

Ettepaneku rakendamise jaoks on ette nähtud või nähakse ette üleminekuperiood.

Lihtsustamine

Ettepanekus nähakse ette õigusaktide lihtsustamine.

Ettepanek, millega tunnistatakse kehtetuks praegu kehtiv direktiiv, muudab riiklikud õigusaktide ülevõtmised aegunuks. Lisaks lihtsustab ettepaneku rakendamist ka selle parem integreerimine toidu ohutust käsitlevatesse õigusaktidesse.

Kehtivate õigusaktide kehtetuks tunnistamine

Ettepaneku vastuvõtmisega tunnistatakse olemasolevad õigusaktid kehtetuks.

Euroopa Majanduspiirkond

Kavandatud õigusaktis käsitletakse EMPga seotud küsimust ja seega tuleks seda laiendada Euroopa Majanduspiirkonnale.

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

loomade kaitse kohta surmamisel

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 37,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut²,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust³,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁴,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega⁵

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni 22. detsembri 1993. aasta direktiivis 93/119/EÜ loomade kaitse kohta tapmisel või surmamisel⁶ määratakse kindlaks ühenduse ühised miinimumeeskirjad loomade kaitsmiseks tapmisel ja surmamisel. Direktiivi ei ole pärast selle vastuvõtmist oluliselt muudetud.
- (2) Surmamine võib tekitada loomadele valu, ärritust või kannatusi ka kõige paremate tehniliste tingimuste puhul. Teatavad surmamisega seotud toimingud võivad tekitada stressi ning igal uimastamise tehnikal on ka teatavad puudused. Käitajad peaksid võtma vajalikke meetmeid nende kontrolli all olevate loomade valu, ärrituse ja kannatuste vältimiseks, võttes arvesse valdkonna parimaid tavasid ja käesoleva määrusega lubatud meetodeid. Seetõttu loetakse, et olukorras, kus käitajad on jätnud täitmata ühe käesolevas määruses sätestatud nõude või tegutsevad viisil, mis on küll lubatud, kuid ei vasta saavutatud tehnilisele tasemele, tekitades sellega kas hooletusest või tahtlikult loomadele valu, ärritust või kannatusi, oleksid valu, ärritus ja kannatused olnud välditavad.
- (3) Loomade kaitset tapmisel ja surmamisel on reguleeritud ühenduse õigusaktidega alates 1974. aastast ning direktiiviga 93/119/EÜ tugevdati seda kaitset oluliselt. Kõnealuse direktiivi rakendamises on siiski täheldatud suuri liikmesriikide vahelisi erinevusi ning tähelepanu on juhitud ka loomade heaoluga seotud olulistele asjaoludele ja erinevustele, mis võivad mõjutada käitajate konkurentsivõimet.

² ELT C xxx, xx.xx.xxxx, lk xx.

³ ELT C xxx, xx.xx.xxxx, lk xx.

⁴ ELT C xxx, xx.xx.xxxx, lk xx.

⁵ ELT C xxx, xx.xx.xxxx, lk xx.

⁶ EÜT L 340, 31.12.1993, lk 21. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1/2005 (ELT L 3, 5.1.2005, lk 1).

- (4) Loomade heaolu on ühenduse väärtus, mida kinnitab Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud protokoll loomade kaitse ja heaolu kohta⁷. Loomade kaitse tapmisel ja surmamisel on pannud avalikkuse muretsema ja see mure mõjutab ka tarbijate hoiakuid põllumajandustoodete suhtes. Lisaks aitab loomade kaitse tõhustamine tapmisel parandada liha kvaliteeti ning sellel on ka kaudne soodne mõju tapamajade tööohutusele.
- (5) Siseriiklikud õigusnormid, mis käsitlevad loomade kaitset tapmisel ja surmamisel, mõjutavad konkurentsi ning seega põllumajandustoodete siseturu toimimist. On vaja kehtestada ühised eeskirjad, et tagada nende toodete siseturu ratsionaalne areng.
- (6) Euroopa Toiduohutusamet on vastu võtnud kaks arvamust teatavate loomaliikide uimastamise ja surmamise peamiste süsteemide heaoluaspektide kohta: „Olulisemate kaubanduslike loomaliikide uimastamise ja surmamise peamiste süsteemide heaoluaspektid”⁸ 2004. aastal ja „Tehistingimustes kaubanduslikul eesmärgil peetavate hirvede, kitsede, küülikute, jaanalindude, partide, hanede ja vuttide uimastamise ja surmamise peamiste süsteemide heaoluaspektid”⁹ 2006. aastal. Ühenduse õigusakte kõnealuses valdkonnas tuleks ajakohastada, võttes seejuures arvesse nimetatud teaduslikke arvamusi. Ettepanek ei hõlma soovitusi lõpetada järkjärguliselt süsinikdioksiidi kasutamine sigade ja kodulindude puhul ning veevannis uimastamine kodulindude puhul, sest mõju hindamine näitas, et käesoleval hetkel ei ole need soovitusel Euroopa Liidus majanduslikult otstarbekad. Teatavaid soovitusi ei kaasatud ettepanekusse põhjusel, et need käsitlevad tehnilisi parameetreid, mis peaksid olema hõlmatud rakendusmeetmete või heade tavade juhistega. Samuti ei kaasatud ettepanekusse kalakasvandustes kasvatatavate kalade kohta tehtud soovitusi, sest see valdkond vajab täiendavat teaduslikku arvamust ja majanduslikku hindamist.
- (7) 2007. aastal võttis Maailma Loomatervishoiu Organisatsioon vastu maismaaloomade tervishoiu eeskirja, mis sisaldab juhiseid loomade tapmise ning haigustõrje eesmärgil surmamise kohta. Nendes rahvusvahelistes juhistes on soovitusi loomade käitlemise, nende liikumise piiramise, uimastamise ja veretustamise kohta tapamajades ning loomade surmamise kohta nakkushaiguse puhangu korral. Neid rahvusvahelisi standardeid tuleks käesolevas määruses arvesse võtta.
- (8) Pärast direktiivi 93/119/EÜ vastuvõtmist on ühenduse tapamajade suhtes kohaldatavaid toiduohutusalasid õigusakte põhjalikult muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta¹⁰ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu aprilli 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erieeskirjad¹¹. Nimetatud määrustes rõhutatakse toidukäitlejate vastutust toidu ohutuse tagamise eest. Tapamajade suhtes kohaldatakse ka vastuvõtmiseelset menetlust, mille käigus pädev asutus kontrollib tapamaja konstruktsiooni, planeeringut ja sisseseadet, et tagada kooskõla vastavate toiduohutuslaste tehniliste eeskirjadega. Loomade heaoluga seotud asjaolusid tuleks tapamajades ning nende konstruktsioonis, planeeringus ja sisseseades paremini arvesse võtta.

⁷ EÜT C 340, 10.11.1997, lk 110.

⁸ EFSA Teataja (2004) 45, lk 1.

⁹ EFSA Teataja (2006) 326, lk 1.

¹⁰ ELT L 139, 30.4.2004, lk 1; parandatud versioon (ELT L 226, 25.6.2004, lk 3).

¹¹ ELT L 139, 30.4.2004, lk 55; parandatud versioon (ELT L 226, 25.6.2004, lk 22). Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1243/2007 (ELT L 281, 25.10.2007, lk 8).

- (9) Ka toiduahela ametlik kontrollimine on ümber korraldatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks¹² ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 854/2004, millega kehtestatakse erieeskirjad inimtoiduks ettenähtud loomsete saaduste ametlikuks kontrollimiseks¹³.
- (10) Põllumajanduslikel eesmärkidel peetavate loomade surmamise tingimused mõjutavad otseselt või kaudselt toidu-, sööda- ja muude toodete turgu ning asjaomaste käitajate konkurentsivõimet. Seetõttu on sellised surmamise toimingud hõlmatud ühenduse õigusaktidega. Kuid traditsiooniliselt kasvatatavaid liike, näiteks hobuseid, eesleid, veiseid, lambaid, kitsi või sigu, võidakse pidada ka muudel eesmärkidel, näiteks lemmikloomana, näitusloomana, töö tegemiseks või sportimiseks. Kui nimetatud eesmärkidel peetavate loomade surramisel saadakse toitu või muid tooteid, peab nimetatud loomade suramine kuuluma käesoleva määruse reguleerimisalasse. Samal ajal ei kuulu käesoleva määruse reguleerimisalasse metsloomade või hulkuvate loomade suramine, mida tehakse loomade arvu vähendamise eesmärgil.
- (11) Kaladel on suuri füsioloogilisi erinevusi võrreldes maismaaloomadega ning tehistingimustes kasvatatavate kalade tapmise ja surmamise tingimused on loomade omast väga erinevad, eriti kontrollimisprotsessi silmas pidades. Samuti on kalade uimastamist võrreldes muude tehistingimustes peetavate liikide uimastamisega palju vähem teaduslikult uuritud. Kalade kaitseks surramisel tuleks välja töötada eraldi standardid. Seetõttu peaksid kalade suhtes kohaldatavad sätted käesoleval juhul piirduma üksnes kõige olulisemate põhimõtetega. Edaspidiste algatuste raames tuleks kaaluda kas seadusandlikke või muid variante ja nende rakendamisel peaks ühendus toetuma Euroopa Toiduohutusameti korraldatud teaduslikule riskianalüüsile kalade surmamise ja tapmise kohta, võttes arvesse sotsiaalseid, majanduslikke ja haldusalaseid mõjusid.
- (12) Kui puuduvad majanduslikult otstarbekad viisid tugevates valudes vaevlevate tulundusloomade valude leevendamiseks, on nende suramine eetiline kohustus. Enamikul juhtudel on loomade surramisel võimalik arvesse võtta nõuetekohaseid heaolutingimusi. Kuid erakorraliste asjaolude puhul, näiteks õnnetused kõrvalisemates kohtades, kus puuduvad pädev personal ja varustus, võib optimaalsete heaolueeskirjade järgimine pikendada loomade kannatusi. Seetõttu on loomade huvides jätta hädatapmine käesoleva määruse teatavatest sätetest välja.
- (13) Mõnikord võivad loomad inimesele ohtlikud olla ja isegi nende elu ohustada, tekitades tõsiseid vigastusi või andes edasi surmavaid haigusi. Neid riske aitab tavaliselt vältida loomade liikumise nõuetekohane piiramine, kuid teatavate asjaolude korral tuleb sellised loomad ohu kaotamiseks surmata. Sellises hädaolukorras ei ole aga alati võimalik surmamist parimate heaolutingimuste kohaselt läbi viia. Seetõttu on selliste juhtumite jaoks vaja ette näha loomade uimastamise või kohese tapmise kohustusest erandi tegemise võimalus.

¹² ELT L 191, 28.5.2004, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 737/2008 (ELT L 201, 30.7.2008, lk 29).

¹³ ELT L 226, 25.6.2004, lk 83. Määrust on viimati muudetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 1791/2006 (ELT L 363, 20.12.2006, lk 1).

- (14) Surmamistingimused jahipidamisel erinevad oluliselt põllumajandusloomade surmamistingimustest ja jahipidamise suhtes kohaldatakse eri õigusakte. Seetõttu on asjakohane jätta jahipidamise käigus toimuvad surmamised käesoleva määruse kohaldamisalast välja.
- (15) Protokollis loomade kaitse ja heaolu kohta rõhutatakse vajadust austada ühenduse põllumajandus- ja siseturupoliitika kujundamisel ja elluviimisel muu hulgas ka liikmesriikide õigus- ja haldusnorme ning tavasid, eriti kui need on seotud usuliste riituste, kultuuritraditsioonide ja piirkondliku pärandiga. Seetõttu on asjakohane jätta määruse reguleerimisalast välja kultuurisündmused, mille puhul vastavuse saavutamine loomade heaolu käsitlevate nõuetega mõjutaks ebasoodsalt kõnealuse sündmuse põhiolemust.
- (16) Lisaks viitavad kultuuritraditsioonid päritud, väljakujunenud või tavalisel põhinevale mõtte-, tegutsemis- või käitumismallidele, mis sisaldavad tegelikult ka millegi eelkäijate loodu edasiandmise või omandamise kontseptsiooni. Traditsioonid aitavad luua pikaajalisi sotsiaalseid sidemeid sugupõlvade vahel. Tingimusel, et nimetatud tegevus ei mõjuta loomsete toodete turgu ega ole ajendatud tootmistevõimeusest, on asjakohane jätta loomade surmamine selliste sündmuste ajal käesoleva määruse kohaldamisalast välja.
- (17) Kodulindude ja jäneseliste tapmine isiklikuks tarbimiseks ei ole tõenäoliselt nii ulatuslik, et võiks mõjutada kaubanduslike tapamajade konkurentsivõimet. Ka ei oleks meetmed, mida riiklikud ametiasutused sellise tegevuse avastamiseks ja kontrollimiseks oleksid sunnitud võtma, proportsionaalsed võimalike lahendamist vajavate probleemidega. Seetõttu on asjakohane jätta see tegevus käesoleva määruse kohaldamisalast välja.
- (18) Direktiiviga 93/119/EÜ on ette nähtud erand uimastamise suhtes, kui tapamajades toimetatakse loomade riituslikku tapmist. Kuna riitusliku tapmise suhtes kohaldatavate ühenduse sätete ülevõtmisel esineb erinevusi, mis on tingitud riigisisestest tingimustest ning arvestades, et riiklikes eeskirjades võetakse arvesse asjaolusid, mis ulatuvad kaugemale käesoleva määruse eesmärkidest, on oluline säilitada erand loomade tapaeelse uimastamise suhtes, jättes igale liikmesriigile teatava subsidiaarsuse. Sellega tagatakse käesoleva määruse puhul usuvabaduse austamine ja õigus väljendada oma usku või uskumusi palvetalitustes, õpetamises, praktilises tegevuses ja kombestikis, nagu on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 10.
- (19) On piisavalt teaduslikke tõendeid selle kohta, et selgroogsed loomad on aistimisvõimelised olendid ja seega peaksid nad kuuluma käesoleva määruse reguleerimisalasse. Roomajaid ja kahepaikseid aga ühenduses tavaliselt tehistingimustes ei peeta ja seetõttu ei ole nende kaasamine määruse kohaldamisalasse asjakohane ega proportsionaalne.
- (20) Paljud surmamismeetodid põhjustavad loomadele valu. Seetõttu on vaja uimastamist, mis tekitab loomal teadvusetuse või kaotab ta tundlikkuse enne surmamist või selle ajal. Looma teadvusetuse ja tundlikkuse kaotuse mõõtmine on keerukas toiming ning selleks tuleb kasutada teaduslikult heakskiidetud meetodeid. Menetluse praktilise läbiviimise tõhususe hindamiseks tuleb aga kasutada hinnangulistel näitajatel põhinevat seiret.
- (21) Uimastamise tõhususe seire põhineb peamiselt looma teadvuseloleku ja tundlikkuse hindamisel. Looma teadvuselolekut iseloomustab peamiselt tema emotsioonide tundmise võime ja kontroll vabatahtliku liikumise üle. Vaatamata mõnedele eranditele

(elektriliselt liikumisvõimetuks muutmine või muud esilekutsutud halvatused) võib looma pidada teadvusetuks, kui ta kaotab oma loomuliku seisuasendi, ei ole ärkvel ega ilmuta positiivsete ega negatiivsete emotsioonide, näiteks hirmu või erutuse tunnuseid. Looma tundlikkus tähendab peamiselt tema võimet valu tunda. Üldiselt võib looma pidada tundlikkuse kaotanuks, kui sellised ergutid nagu heli, lõhn, valgus või füüsiline kontakt ei kutsu esile reflekse ega reageeringuid.

- (22) Põllumajandussaaduste tootmise ja lihatööstuse ees seisvate uute ülesannetega toimetulemiseks töötatakse pidevalt välja ja pakutakse turu jaoks uusi uimastamise meetodeid. Seetõttu on oluline, et ühendus annaks komisjonile volituse kiita heaks uued uimastamise meetodid, mis aitavad säilitada loomade kaitse ühtlase ja kõrge taseme.
- (23) Vaja on heade tavade juhiseid, mis annavad käitajatele ja pädevatele asutustele konkreetset teavet parameetrite kohta, mida kasutatakse loomade kaitse kõrge taseme tagamiseks, säilitades samal ajal võrdsed võimalused kõikidele käitajatele. Seetõttu on vaja, et ühendus annaks komisjonile volituse sellised heade tavade juhiseid heaks kiita.
- (24) Sõltuvalt sellest, kuidas neid kasutatakse tapa- või surmamistoimingute ajal, toovad mõned uimastamise meetodid kaasa looma surma ilma talle valu tegemata ja põhjustades minimaalset ärritust või kannatusi. Seepärast ei ole vaja teha vahet pöördumatute ja pöörduvate uimastamise meetodite vahel.
- (25) Praktikas on loomade uimastamise tingimused ja tulemused erinevad, sõltudes paljudest teguritest. Seepärast tuleb uimastamise tulemusi korrapäraselt hinnata. Selleks peaksid käitajad oma uimastamispraktika tõhususe kontrollimiseks looma representatiivse valimi, võttes arvesse loomarühma homogeensust ja muid olulisi tegureid, näiteks kasutatavaid seadmeid ja kaasatud personali.
- (26) Loomade heaolu sõltub suuresti igapäevasest töökorraldusest ja usaldusväärseid tulemusi on võimalik saada üksnes siis, kui käitajad töötavad selle hindamiseks välja seirevahendid. Seetõttu tuleb kõikide tootmistsükli astmete jaoks välja töötada standardne riskipõhine töökord. See peab sisaldama selgeid eesmärgesid, vastutavaid isikuid, tegutsemisviisi, heakskiidetavuse mõõdetavaid kriteeriume ning seire ja aruandluse korda.
- (27) Hea väljaõppe saanud ja vilunud personal aitab loomade käitlemise tingimusi paremaks muuta. Loomade heaolu alased teadmised tähendavad asjaomaste liikide peamise käitumismallide ja vajaduste tundmist ning teadmisi teadvusetuse ja tundetuse tunnuste kohta. See hõlmab ka tehnilisi teadmisi uimastamise seadmete kasutamise kohta. Inimtarbimiseks loomi surmaval personalil ja karusloomade hooajalise tapmise järelevalvet teostavatel isikutel peavad seetõttu olema pädevustunnistused, mis kehtivad nende toimingute kohta, mida need isikud sooritavad. Pädevustunnistuse nõudmine muult surmamisega seotud personalilt oleks seatud eesmärges arvesse võttes siiski ebaproportsionaalne.
- (28) Võib eeldada, et mitmeaastase töökogemusega personalil on teatav kogemuste tase olemas. Seepärast tuleks selliste töötajate jaoks ette näha üleminekuperiood käesoleva määrusega ettenähtud pädevustunnistuse omandamise nõude rakendamise suhtes.
- (29) Uimastamise seadmed töötatakse välja ja projekteeritakse nii, et need toimivad konkreetsetes olukorras tõhusalt. Seepärast peavad tootjad loomade optimaalse heaolu tagamiseks koostama kasutajate jaoks üksikasjalikud juhendid seadmete kasutamise tingimuste ja nende hooldamise kohta.

- (30) Tõhususe tagamiseks tuleb uimastamise ja liikumise piiramise seadmeid nõuetekohaselt hooldada. Intensiivselt kasutatavatel seadmetel tuleb võib-olla vahetada teatavaid osi ja isegi vaid harva kasutatavate seadmete tõhusus võib väheneda korrosiooni või muude keskkonnategurite tõttu. Samuti vajavad teatavad seadmed täpset kalibreerimist. Seetõttu peavad käitajad ette nägema selliste seadmete hooldamise korra.
- (31) Uimastamistoimingu käigus tehtud vead võivad loomadele kannatusi põhjustada. Seetõttu nähakse käesolevas määruses ette asjakohaste uimastamise varuseadmete kättesaadavuse nõue, et loomade valu, ärritus ja kannatused oleksid minimaalsed.
- (32) Määrusega (EÜ) nr 854/2004 on ette nähtud loetelud ettevõtetest, kust on lubatud ühendusse importida teatavaid loomseid saadusi. Nimetatud loetelude puhul tuleks arvesse võtta tapamajade suhtes kohaldatavaid üld- ja lisanõudeid, mis on sätestatud käesolevas määruses.
- (33) Tapamajad ja nende sisseseade on projekteeritud konkreetsete loomakategooriate ja tootmismahdade jaoks. Kui neid mahтусid ületatakse või kui seadmeid kasutatakse mittesihipäraselt, avaldab see negatiivset mõju loomade heaolule. Seepärast tuleb selliseid aspekte käsitlev teave edastada pädevatele asutustele ja seda tuleb kasutada tapamaja heakskiitmismenetluses.
- (34) Liikuvad tapamajad vähendavad loomade pikkade vahemaade taha transportimise vajadust ja võivad seega aidata kaitsta loomade heaolu. Liikuvatel tapamajadel on võrreldes püsitapamajadega siiski tehnilisi piiranguid ja seega võib vajalikuks osutuda tehniliste eeskirjade vastav kohandamine. Seetõttu nähakse käesolevas määruses ette võimalus vabastada liikuvad tapamajad erandkorras tapamajade konstruktsioonile, planeeringule ja sisseseadele esitatud nõuetest.
- (35) Tapamajade konstruktsiooni, planeeringu ja sisseseade suhtes rakendatakse järjepidevalt teaduse ja tehnika arengu saavutusi. Seetõttu on oluline, et ühendus annaks loomade kaitse ühtlase ja kõrge taseme säilitamise eesmärgil komisjonile loa muuta tapamajade konstruktsiooni, planeeringu ja sisseseade suhtes kohaldatavaid nõudeid.
- (36) On vaja juhiseid, mis annaksid tapamajade käitajatele ja pädevatele asutustele konkreetset teavet tapamajade konstruktsiooni, planeeringu ja sisseseade kohta, et tagada loomade kõrgetasemeline kaitse, säilitades samal ajal võrdsed võimalused kõikidele käitajatele. Seetõttu on vaja, et ühendus volitaks komisjoni neid juhiseid vastu võtma.
- (37) Uimastuseta surmamisel tuleb kannatuste minimaalseks muutmise eesmärgil kõri täpselt läbi lõigata. Lisaks aeglustub loomadel, kelle liikumist pärast kõri läbilõikamist mehaaniliselt ei piirata, tõenäoliselt ka veretustamise protsess, pikendades tarbetult loomade kannatusi. Seetõttu tuleb iga uimastuseta tapetava looma liikumist individuaalselt piirata.
- (38) Tapamajades kohaldatakse loomade käitlemise ja nende liikumise piiramise suhtes järjepidevalt teaduse ja tehnilise arengu saavutusi. Seetõttu on oluline, et ühendus annaks komisjonile volituse muuta loomade tapaeelset käitlemist ja liikumise piiramist käsitlevaid nõudeid, säilitades loomade kaitse ühtlase ja kõrge taseme.
- (39) On vaja juhiseid, mille kaudu edastada käitajatele ja pädevatele asutustele konkreetset teavet loomade tapaeelse käitlemise ja nende liikumise piiramise kohta, mis aitab

tagada loomade kaitse kõrge taseme, säilitades käitajatele võrdsed võimalused. Seetõttu on vaja, et ühendus volitaks komisjoni selliseid juhiseid vastu võtma.

- (40) Mõnes liikmesriigis saadud kogemused tõestavad, et erikvalifikatsiooniga isiku määramine loomade heaolu eest vastutavaks töötajaks, kes kooskõlastab ja jälgib loomade heaolu tagava töökorra rakendamist tapamajades, on parandanud loomade heaolu. Seepärast tuleb nimetatud meetet kohaldada kogu ühenduses. Loomade heaolu eest vastutaval töötajal peab olema piisavalt volitusi ja tehnilist pädevust liinitöötajate asjakohaseks nõustamiseks.
- (41) Väikestelt tapamajadelt, mis tegelevad valdavalt toidu otsemüügiga lõpptarbijatele, ei nõuta käesoleva määruse üldpõhimõtete rakendamiseks vajalikku keerukat juhtimissüsteemi. Kohapealse loomade heaolu eest vastutava töötaja ametisemääramise nõue oleks seetõttu sellistel juhtudel seatud eesmärkide suhtes ebaproportsionaalne ja käesolevas määrukses tuleks selliste tapamajade suhtes ette näha nimetatud nõudest erandi tegemise võimalus.
- (42) Loomade arvu vähendamine on sageli seotud kriisi ohjamisega, millel on mitu paralleelset prioriteeti, näiteks loomatervis, rahvatervis, keskkond või loomade heaolu. Kuigi loomade heaolu käsitlevate eeskirjade järgimine on oluline kõikidel loomade arvu vähendamise etappidel, võib juhtuda, et erandlike asjaolude korral võib nende eeskirjade järgimine ohustada inimeste tervist või oluliselt aeglustada haigustõrjet, põhjustades sellega suurema arvu loomade haigestumist ja surma.
- (43) Seetõttu tuleks erandkorras lubada pädevatel asutustel mitte järgida käesoleva määruse teatavaid sätteid – nimelt konkreetsete üksikjuhtumite puhul, mil loomatervisega seotud olukord nõuab loomade hädatapmist ja/või kui loomade optimaalse heaolu loomiseks sobivad alternatiivid ei ole kättesaadavad. Sellised erandid ei tohiks siiski asendada nõuetekohast planeerimist. Selleks tuleb planeerimise taset tõsta ning loomade heaolu tuleb nõuetekohaselt integreerida nakkushaiguste situatsiooniplaanidesse.
- (44) Kaasaegsed uimastamise ja loomade liikumise piiramise seadmed muutuvad üha keerukamaks ja komplitseeritumaks ning nõuavad asjatundlikkust ja analüüsivõimet. Seepärast peaks iga liikmesriik looma – või nimetama, kui selline struktuur on juba olemas – teadus- ja tehnikaalase kõrgpädevusega eriotstarbelise tugikeskuse, mille poole saaksid ametiisikud pöörduda, kui on vaja hinnata loomade uimastamise meetodeid või seadmeid.
- (45) Kõikide uimastamismeetodite tõhusus põhineb põhiparameetrite kontrollil ja nende korrapärasel hindamisel. Seetõttu on äärmiselt oluline loomade heaolu käsitlevate riiklike heade tavade juhiste väljatöötamine, mis sisaldaksid põhiparameetreid, näitajaid ja loomade surmamise seiremenetlusi, pakkudes käitajatele ja pädevatele asutustele nõuetekohast juhendamist loomade heaolu küsimustes.
- (46) Selliste heade tavade juhiste väljatöötamine nõuab teadusvaldkonna teadmisi, praktilisi kogemusi ja sidusrühmade vahelisi kompromisse. Iga liikmesriigis peaks kõnealust ülesannet täitma tugikeskus või võrgustik, mis teeb koostööd asjaomaste huvitatud isikutega.
- (47) Pädevustunnistuste väljastamine peab olema ühtlustatud. Seetõttu peavad pädevustunnistusi väljastavad asutused või üksused olema akrediteeritud vastavalt kooskõlastatud standarditele ja ühe riikliku asutuse poolt. See ülesanne tuleks järelikult anda kõnealusele tugikeskusele.

- (48) Määrusega (EÜ) nr 882/2004 on ette nähtud teatavad meetmed, mida pädev asutus peab võtma nõuete rikkumise korral, eriti siis, kui on tuvastatud heaolu käsitlevate eeskirjade nõuete rikkumine. Järelikult on vaja ette näha üksnes täiendavad meetmed, mis tulenevad konkreetsetest käesolevast määrusest.
- (49) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määruses (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused,¹⁴ nõutakse Euroopa Toiduohutusametilt riiklike tugikeskuste võrgustiku loomise edendamist, et hõlbustada teadusalast koostööd, teabevahetust, ühisprojektide väljatöötamist ja rakendamist, kogemuste ja parimate tavade vahetamist toidualaste õigusaktide valdkonnas. Kuna loomade heaolu kuulub määruse (EÜ) nr 178/2002 kohaldamisalasse, on käesoleva määrusega ettenähtud tugikeskuste võrgustiku loomine ja selle edasiarendamine Euroopa Toiduohutusameti jaoks oluline ülesanne.
- (50) Pädevus- ja koolitustunnistuste väljastamine peab olema ühtlustatud. Käesolevas määruses nähakse seetõttu ette liikmesriikide vastavad kohustused ja tunnistuste väljastamise, peatamise ja tühistamise kord.
- (51) Tapamajade konstruktsioon, planeering ja sisseseade nõuab pikaajalist kavandamist ja investeerimist. Seepärast on vaja käesoleva määrusega ette näha asjakohane üleminekuperiood, mis võimaldab kõnealusel tööstusel kohaneda käesolevas määruses sätestatud nõuetega. Üleminekuperioodi jooksul jätkatakse direktiivi 93/119/EÜ selliste nõuete kohaldamist, mis kehtivad tapamajade konstruktsiooni, planeeringu ja sisseseade suhtes.
- (52) Liikmesriigid peaksid kehtestama eeskirjad karistuste kohta, mida on võimalik kohaldada käesoleva määruse sätete rikkumise korral, ja tagama nende rakendamise. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (53) Vatsavalt proportsionaalsuse põhimõttele on põhieesmärgi saavutamiseks, milleks on loomade kaitse nende surmamise ajal, vajalik ja asjakohane kehtestada eeskirjad, milles käsitletakse loomade surmamist toidu, villa, naha, karusnaha või muude toodete saamise eesmärgil ning surmamisega seotud toiminguid. Vastavalt asutamislepingu artikli 5 kolmandale lõigule ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik taotletavate eesmärkide saavutamiseks.
- (54) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleb vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused¹⁵,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Sisu ja kohaldamisala

¹⁴ EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 202/2008 (ELT L 60, 5.3.2008, lk 17).

¹⁵ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse eeskirjad toidu, villa, naha, karusnaha või muude toodete tootmiseks peetavate loomade surmamise ja sellega teatud toimingute kohta. Kalade suhtes kohaldatakse siiski üksnes artikli 3 lõiget 1.
II peatükki, välja arvatud artikli 3 lõiked 1 ja 2; III peatükki ja IV peatükki, välja arvatud artikkel 16, ei kohaldata hädatapmise suhtes ega ka siis, kui nimetatud sätete järgimine tekitaks otsese ja tõsise ohu inimeste tervisele ja ohutusele.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata:
 - a) kui loomi surmatakse:
 - i) pädeva asutuse järelevalve all teaduslike ja tehniliste katsete käigus;
 - ii) jahitegevuse käigus;
 - iii) kultuuri- või spordisündmuste raames;
 - iv) loomaarsti poolt tema arstipraksise raames;
 - b) kodulindude ja jäneseliste suhtes, kui omanik tapab need väljaspool tapamaja isiklikuks tarbimiseks.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „surmamine” – tahtlikult algatatud protsess, mis põhjustab looma surma;
- b) „seotud toimingud” – tapmisega seoses ja tapmiseks ettenähtud kohas sooritatavad toimingud, näiteks loomade käitlemine, tapaeelne pidamine, liikumise piiramine, uimastamine ja veretustamine;
- c) „loom” – mis tahes selgroogne loom, välja arvatud roomajad ja kahepaiksed;
- d) „hädatapmine” – selliste loomade surmamine, kellel on tõsine vigastus või haigus, mis tekitab tugevat valu või kannatusi, mida muude praktiliste vahenditega ei ole võimalik leevendada;
- e) „tapaeelne pidamine” – loomade hoidmine tallides, latrites, katusealustes või väljadel seoses tapamajas sooritatavate toimingutega või nende osana;
- f) „uimastamine” – tahtlikult käivitatud protsess, mis ilma valu tekitamata põhjustab teadvuse ja tundlikkuse kaotust, sealhulgas igasugune silmapilkse surmaga lõpev protsess;
- g) „riitus” – loomade tapmisega seotud toimingute rida, mis on ette nähtud selliste usundite raames nagu islam või judaism;
- h) „kultuuri- või spordisündmused” – sündmused, mis on oma põhiolemuselt ja ülekaalukalt seotud pikaajsete kultuuritraditsioonide või sporditegevusega, sealhulgas võidujooks ja muud võistlusvormid, kui need ei ole seotud liha või muude loomsete saaduste tootmisega või kui selline tootmine on sündmuse endaga võrreldes vähese tähtsusega ega oma majanduslikku kaalu;
- i) „standardne töökord” – kirjalike juhiste komplekt, mille eesmärk on ühetaolisuse saavutamine konkreetse funktsiooni või standardi rakendamisel;
- j) „tapmine” – loomade surmamine inimtarbimiseks;

- k) „tapamaja” – ettevõtte maismaaloomade tapmiseks;
- l) „kätaja” – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab käesoleva määrusega hõlmatud toiminguid sooritava ettevõtte eest;
- m) „karusloomad” – imetajate liikidesse kuuluvad loomad, keda kasvatatakse esmajoonel karusnaha tootmise eesmärgil, näiteks naaritsad, tuhkrud, rebased, kährikud, nutriad ja tšintšiljad;
- n) „loomade arvu vähendamine” – pädeva asutuse järelevalve all toimuv loomade surmamise protsess rahvatervise, loomade tervise, loomade heaolu või keskkonnaga seotud põhjustel;
- o) „kodulinnud” – tehistingimustes peetavad linnud, sealhulgas kodulindudeks mitte peetavad linnud, keda siiski peetakse tehistingimustes koduloomadena, välja arvatud silerinnalised linnud;
- p) „jäneselised” – küülikud ja jänesed.

II PEATÜKK

Üldnõuded

Artikkel 3

Üldnõuded surmamisel ja selle seotud toimingute teostamisel

1. Loomi tuleb surmamisel ja sellega seotud toimingutes säästa kõikidest välditavatest valudest, ärritustest ja kannatustest.
2. Lõike 1 kohaldamiseks peavad kätajad eeskätt võtma vajalikke meetmeid, et :
 - a) loomadele oleks tagatud füüsiline mugavus ja kaitse, eriti nende hoidmine puhtana ja termiliselt mugavates tingimustes, ning kukkumise ja libisemise vältimine;
 - b) loomad oleks kaitstud vigastuste ja haiguste eest;
 - c) loomi peetaks ja käideldaks tingimustes, mis arvestavad nende loomulikke käitumist;
 - d) loomadel ei esineks valu, hirmu, agressiivsuse või muu ebanormaalse käitumise tunnuseid;
 - e) loomad ei peaks kannatama pikemaajalise toiduta ja veeta olemise tõttu;
 - f) vältida kahjulikku vastastikust mõju.
3. Loomade surmamiseks ja sellega seotud toiminguteks kasutatavaid rajatisi tuleb projekteerida, ehitada, hooldada ja kasutada nii, et aastaringselt oleks tagatud lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmine rajatise eeldatavates tegutsemistingimustes.

Artikkel 4

Surmamise meetodid

1. Loomade surmamiseks tohib kasutada üksnes selliseid meetodeid, mis tagavad silmapilgse või uimastamisele järgneva surma.

2. Erandina lõikest 1 võib loomi surmata ilma eelneva uimastuseta, kui riitus näeb ette teistsuguseid meetodeid ja eeldusel, et surmamine toimub tapamajas.

Liikmesriigid võivad siiski otsustada seda erandit mitte kohaldada.

Artikkel 5

Uimastamine

1. Uimastamine peab toimuma vastavalt I lisa kirjeldatud meetoditele.
2. Uimastamise eest vastutav personal peab korrapäraselt läbi viima kontrole, et veenduda, et loomadel puuduvad teadvuseloleku või tundlikkuse tunnused uimastamisprotsessi lõppemise ja surma kinnitamise vahelises ajavahemikus.

Nende kontrollide jaoks tuleb kasutada piisavalt representatiivset loomade valimit ning kontrollimissageduse kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta eelmiste kontrollide tulemusi ja kõiki tegureid, mis võivad mõjutada uimastamisprotsessi tõhusust.

3. I lisa võib muuta vastavalt artikli 22 lõikes 2 osutatud menetlusele, et võtta arvesse teaduse ja tehnika arengut.

Kõigi selliste muudatuste puhul tuleb tagada loomade heaolu tase, mis on vähemalt samaväärne olemasolevate meetodite abil saavutatud tasemega, ja see peab olema tõestatud teaduslike tõendite abil, mis on avaldatud rahvusvaheliselt tunnustatud ja teaduslikke eksperthinnanguid sisaldavates asjakohastes ajakirjades.

4. Ühenduse tegevusjuhised I lisa kirjeldatud meetodite kohta võib vastu võtta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

Artikkel 6

Standardne töökord

1. Loomade surmamine ja sellega seotud toimingud peavad olema ette planeeritud ja need tuleb läbi viia standardse töökorra kohaselt.
2. Käitajad peavad standardse töökorra koostamise ja rakendamise tagama surmamise ja sellega seotud toimingute vastavuse artikli 3 lõikele 1.

Uimastamise suhtes peab standardne töökord:

- a) arvesse võtma tootjate soovitusi;
 - b) määratlema iga kasutatud uimastamise meetodi jaoks I lisa I peatükis osutatud põhiparameetrid.
3. Standardne töökord tuleb muuta pädevale asutusele kättesaadavaks, kui viimane seda nõuab.

Artikkel 7

Pädevustase ja -tunnistus

1. Surmamist ja sellega seotud toiminguid tohivad läbi viia üksnes käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele vastava pädevustasemega isikud.

2. Järgmisi tapatoiminguid võivad sooritada üksnes isikud, kellel on olemas artikli 18 kohane pädevustunnistus, mis kinnitab nende pädevust nimetatud toimingute läbiviimiseks:
 - a) loomade käitlemine ja hooldamine enne nende liikumise piiramist;
 - b) loomade liikumise piiramine uimastamise või surmamise eesmärgil;
 - c) loomade uimastamine;
 - d) uimastuse tõhususe hindamine;
 - e) elusloomadele köidikahelate asetamine või nende ülesriputamine;
 - f) elusloomade veretustamine.
3. Karusloomade surmamist peab jälgima isik, kellel on artiklis 18 osutatud pädevustunnistus, mis hõlmab kõiki neid toiminguid, mida sooritatakse nimetatud isiku järelevalve all.

Artikkel 8

Loomade liikumise piiramise ja uimastamise seadmete kasutusjuhendid

Tooteid, mida turustatakse või reklaamitakse loomade liikumise piiramise või uimastamise seadmetena, ei tohi turule tuua ilma asjakohaste kasutusjuhenditeta, mis selgitavad, kuidas kasutada ja hooldada seadmeid nii, et loomade heaolu optimaalsed tingimused oleksid tagatud.

Nendes juhendites tuleb eelkõige täpsustada järgmist:

- a) loomakategooriad või kaal, mille jaoks seade on ette nähtud;
- b) soovitatavad parameetrid, mis vastavad erinevatele kasutusolukordadele, sealhulgas I lisas kirjeldatud põhiparameetrid;
- c) uimastamise seadmete tõhususe seire meetod, millega hinnatakse vastavust käesoleva määruse eeskirjadele.

Käesolevat artiklit kohaldatakse siis, kui liikumise piiramine või uimastamine moodustab nimetatud seadme ühe või mitu funktsiooni.

Artikkel 9

Liikumise piiramise ja uimastamise seadmete kasutamine

1. Kõiki seadmeid, mida kasutatakse loomade liikumise piiramiseks või uimastamiseks, peab hooldama ja kontrollima asjakohase väljaõppe saanud personal vastavalt tootja juhenditele.
2. Tapatoimingute ajal peavad kohapeal olema kättesaadavad uimastamise varuseadmed, mida saab viivitamata kasutusele võtta, kui algselt kasutatud uimastamise seade peaks rikki minema.

Artikkel 10

Import kolmandatest riikidest

Käesoleva määruse II ja III peatükis sätestatud nõuded peavad vastama määruse (EÜ) nr 854/2004 artikli 12 lõike 2 punktis a osutatud eesmärkidele.

III PEATÜKK

Tapamajade suhtes kohaldatavad lisanõuded

Artikkel 11

Tapamajade konstruktsioon, planeering ja sisseseade

1. Tapamajade konstruktsioon ja planeering ning nende sisseseade peab vastama II lisa esitatud eeskirjadele.
2. Käesoleva määruse kohaldamiseks peab määruse (EÜ) nr 853/2004 artiklis 4 osutatud pädev asutus iga tapamaja puhul heaks kiitma:
 - a) iga tootmisliini maksimaalse läbilaskevõime;
 - b) loomakategooriad ja kaalu, mille puhul tohib kasutada olemasolevaid liikumise piiramise või uimastamise seadmeid;
 - c) iga tapaeelse pidamise ala maksimaalse mahutavuse hobuslaste ning veiste, lammaste, kitsede ja sigade ning kodulindude ja jäneseliste jaoks.
3. Artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt võib heaks kiita:
 - a) liikuvate tapamajade suhtes tehtavad erandid II lisa sätestatud reeglitest;
 - b) teaduse ja tehnika arenguga kohandamiseks vajalikud muudatused II lisa.
4. Käesoleva artikli lõike 2 ja II lisa rakendamise juhised võib vastu võtta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

Artikkel 12

Tapaeelne käitlemine ja liikumise piiramine

1. Käitajad peavad tagama III lisa esitatud tapamajade tööeeskirjade järgimise.
2. Käitajad peavad tagama uimastuseta surmatavate loomade liikumise mehaanilise piiramise.
3. Olenemata artikli 3 lõikest 1, on järgmised liikumise piiramise meetodid keelatud:
 - a) loomade jalgadest ülesriputamine;
 - b) loomade jalgade mehaaniline kinnipigistamine;
 - c) loomade jalgade murdmine, jalakõõluste läbilõikamine või loomade pimedaks tegemine;
 - d) seljaaju katkestamine, kasutades näiteks nuga või pussnuga;
 - e) elektrivoolu kasutamine, nii et see ei uimasta ega surma loomi kontrollitult, eriti kui kasutatav elektrivool ei läbista peaju.

Punkte a ja b ei kohaldata siiski kodulindude puhul kasutatavate köidikahelate suhtes.
4. Et võtta arvesse teaduse ja tehnika arengut, võib III lisa muuta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

5. III lisas sisalduvate eeskirjade rakendamise juhised võib vastu võtta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

Artikkel 13

Tapmise seire

1. Et kontrollida ja veenduda, et tapetavad loomad on tõhusalt uimastatud ajavahemiku jooksul, mis algab uimastamisprotsessi lõppemisega ja lõpeb surma kinnitamisega, peavad käitajad kehtestama asjakohased seiremenetlused ja neid rakendama.
2. Lõikes 1 osutatud seiremenetlused peavad sisaldama vähemalt järgmist:
 - a) seiremenetluse eest vastutavate isikute nimed;
 - b) teadvusetuse ja teadvusel oleku või tundlikkuse tunnuste tuvastamise näitajad loomadel, kes surmatakse artikli 4 lõikele 1 vastavate toimingute abil; või elusoleku tunnused loomadel, kelle tapmiseks kasutatakse artikli 4 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud toiminguid;
 - c) vastuvõetavuse kriteeriumid, mille abil tehakse kindlaks, kas punktis b osutatud näitajate tulemused on rahuldavad või mitte;
 - d) seire läbiviimise asjaolud ja/või aeg;
 - e) loomade arv seire käigus kontrollitavas valimis;
 - f) asjakohased menetlused, millega tagatakse, et juhul, kui punktis c osutatud vastuvõetavuse kriteeriume ei täideta, vaadatakse surmamise või tapmise toimingud läbi, et selgitada välja puuduste põhjused ja teha toimingutes vajalikud muudatused.
3. Seiremenetlus tuleb kehtestada iga tapmisliini jaoks, kus kasutatakse erinevaid uimastamise seadmeid.
4. Seire käigus tehtavate kontrollide sageduse määramisel tuleb arvesse võtta selliseid peamisi riskitegureid nagu tapaloomade liigi muutumine või personali vahetumine ning see peab tagama saadud tulemuste usaldusväärsuse kõrge taseme.
5. Ühenduse hea tava juhise tapamajade seiremenetluste kohta võib vastu võtta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

Artikkel 14

Loomade heaolu eest vastutav töötaja

1. Käitajad peavad määrama iga tapamaja jaoks loomade heaolu eest vastutava töötaja, kes vastutab käesoleva määrusega kehtestatud eeskirjade järgimise eest asjaomases tapamajas. Ta annab loomade heaoluga seotud küsimustes aru otse käitajatele.
2. Loomade heaolu eest vastutav töötaja allub otse käitajale ja tema ametikoht võimaldab tal nõuda tapamaja personalilt mis tahes parandusmeetmete võtmist, mis on vajalikud käesoleva määrusega kehtestatud eeskirjade järgimiseks.
3. Loomade heaolu eest vastutava töötaja ametikohustused tuleb tapamaja standardses töökorras kindlaks määrata ja asjaomast personali tuleb nendest teavitada.

4. Loomade heaolu eest vastutaval töötajal peab olema artiklis 18 osutatud pädevustunnistus, mis hõlmab kõiki neid tapamajas toimuvaid toiminguid, mille eest ta vastutab.
5. Lõikeid 1 ja 4 ei kohaldata tapamajade suhtes, kus tapetakse vähem kui 1 000 loomühikut imetajaid või 150 000 ühikut kodulindusid aasta jooksul.

IV PEATÜKK

Loomade arvu vähendamine ja hädatapmine

Artikkel 15

Loomade arvu vähendamine

1. Loomade arvu vähendamises osalevad käitajad ja pädev asutus peavad enne toimingu alustamist koostama tegevuskava, millega tagatakse vastavus käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele.

Lähtudes oletatava haiguspuhangu ulatuse ja asukoha kohta esitatud hüpoteesidest, peavad ühenduse loomatervist käsitlevates õigusaktides nõutud situatsiooniplaanid eelkõige sisaldama kavandatud surmamise meetodeid ja asjakohast töökorda, mis tagab vastavuse käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele.
2. Pädev asutus ja loomade arvu vähendamisega tegelevad käitajad peavad:
 - a) tagama toimingute läbiviimise vastavalt lõikes 1 osutatud tegevuskavale;
 - b) võtma kõik asjakohased meetmed, et tagada loomade heaolu parimates võimalikes tingimustes.
3. Käesoleva artikli kohaldamisel ja seoses erakordsete asjaoludega võib pädev asutus lubada erandi tegemist käesoleva määruse sätetest, kui ta leiab, et nõuete täitmine võib tõenäoliselt mõjutada inimeste tervist või aeglustada oluliselt haigustõrjet.
4. Ühe aasta jooksul päras loomade arvu vähendamise toimingu lõpetamist peab lõikes 1 osutatud pädev asutus edastama komisjonile ja muutma avalikkusele kättesaadavaks (eeskätt Interneti kaudu) saavutatud tulemuste hindamisaruande.

Kõnealune aruanne peab sisaldama eeskätt järgmist:

 - a) loomade arvu vähendamise põhjused;
 - b) surmatud loomade liik ja arv;
 - c) kasutatud uimastamise ja surmamise meetodid;
 - d) tekkinud probleemide kirjeldused ja kui see on asjakohane, siis ka lahendused, mis aitaksid asjaomaste loomade kannatusi leevendada või minimeerida;
 - e) kõik lõike 3 kohaselt tehtud erandid.
5. Loomade arvu vähendamist käsitleva tegevuskava koostamise ja rakendamise juhised võib vastu võtta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

Artikkel 16

Hädatapmine

Hädatapmise korral peab asjaomaste loomade eest vastutav isik võtma vajalikud meetmed loomade võimalikult kiireks surmamiseks.

V PEATÜKK

Pädev asutus

Artikkel 17

Tugikeskused

1. Iga liikmesriik peab määrama riikliku tugikeskuse (edaspidi „tugikeskus”) järgmiste ülesannete täitmiseks:
 - a) tapamajade heakskiitmiseks vajaliku teadusliku ja tehnilise eksperdiabi andmine;
 - b) uute uimastamise meetodite hindamine;
 - c) käitajate ja muude huvitatud isikute aktiivne toetamine käesoleva määruse rakendamiseks vajalike heade tavade juhiste väljatöötamisel ning selliste juhiste avaldamine ja levitamine ning nende rakendamise seire;
 - d) käesoleva määruse kohaldamiseks vajalike juhiste väljatöötamine pädevate asutuste jaoks;
 - e) pädevustunnistusi väljastavate organisatsioonide ja üksuste akrediteerimine vastavalt artiklile 18;
 - f) koostöö ja suhtlemine komisjoniga ning teiste tugikeskustega, et jagada tehnilist ja teaduslikku teavet ning parimaid tavasid seoses käesoleva määruse rakendamisega.
2. Ühe aasta jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist peavad liikmesriigid esitama komisjonile ja teistele liikmesriikidele oma tugikeskuse andmed ning muutma selle teabe ka Internetis avalikult kättesaadavaks.
3. Tugikeskuse võib luua erinevatest üksustest koosneva võrgustikuna, tingimusel et on määratud täitja kõikidele lõikes 1 loetletud ülesannetele vastavalt kõikidele asjaomases liikmesriigis tehtavatele asjakohastele toimingutele.

Liikmesriik võib määrata oma territooriumist väljaspool asuva üksuse täitma ühte või mitut nimetatud ülesannet.

Artikkel 18

Pädevustunnistus

1. Artikli 7 kohaldamiseks peavad liikmesriigid määrama pädeva asutuse, mis:
 - a) tagab, et surmamise ja sellega seotud toimingutega tegelev personal saab koolitust;
 - b) väljastab pädevustunnistusi, mis kinnitavad, et on sooritatud sõltumatu lõpueksam, mis hõlmab asjakohaseid loomakategooriaid ja artikli 7 lõikes 2 loetletud toiminguid ning IV lisas esitatud teemasid;

- c) kiidab heaks punktis a osutatud koostisainete õppekavad ning punktis b osutatud eksamite sisu ja läbiviimise korra.
2. Pädev asutus võib delegeerida kursuste korraldamise, kvalifikatsiooni kinnitava eksami läbiviimise ja pädevustunnistuse väljastamise eraldi organisatsioonile või üksusele, mis:
- a) omab selleks vajalikke kogemusi, personali ja vahendeid;
 - b) on sõltumatu ning tema tegevus seoses pädevustunnistuste väljastamisega ei too kaasa huvide konflikti;
 - c) on tugikeskuse poolt akrediteeritud.
- Üksikasjalik teave selliste organisatsioonide ja üksuste kohta tuleb muuta avalikkusele kättesaadavaks, eelkõige Interneti kaudu.
3. Pädevustunnistustele peab olema märgitud, milliste loomakategooriate ja artikli 7 lõigetes 2 või 3 loetletud toimingute kohta need kehtivad.
- Pädevustunnistuste kehtivusaeg ei tohi ületada viit aastat.
4. Liikmesriigid tunnistavad teistes liikmesriikides väljastatud pädevustunnistusi.
5. Liikmesriigid võivad pädevustunnistusena tunnistada ka selliseid diplomeid, mis on väljastatud muudel eesmärkidel, tingimusel et nende väljastamise tingimused on samaväärsed käesolevas artiklis sätestatutega.

VI PEATÜKK

Nõuete rikkumine, karistused ja rakendusvolitused

Artikkel 19

Nõuete rikkumine

Määruse (EÜ) nr 882/2004 artikli 54 kohaldamiseks võib pädev asutus eeskätt:

- a) nõuda käitajalt standardse töökorra muutmist, eriti tootmise aeglustamist või peatamist;
- b) suurendada artiklis 13 osutatud seiremenetluste sagedust;
- c) tunnistada kehtetuks töötajate pädevustunnistused, kui nende teadmised või teadlikkus oma ülesannetest on osutunud ebapiisavaks;
- d) peatada või tunnistada kehtetuks artikli 17 lõike 1 punkti e kohaselt akrediteeritud organisatsioonide ja üksuste akrediteeringu.

Artikkel 20

Karistused

Liikmesriigid peavad kehtestama eeskirjad karistuste kohta, mida on võimalik kohaldada käesoleva määruse sätete rikkumise korral, ja võtma vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad neist sätetest komisjonile hiljemalt [1. jaanuariks 2011] ja annavad viivitamata teada nende edaspidistest muudatustest.

Artikkel 21

Rakenduseeskirjad

Käesoleva määruse üksikasjalikud rakenduseeskirjad, sealhulgas kalade tapmise või surmamise kohta, võib vastu võtta artikli 22 lõikes 2 osutatud korra kohaselt.

Artikkel 22

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 artikli 58 kohaselt loodud alaline toiduahela ja loomatervishoiu komitee.
2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 5 ja 7. Otsuse 1999/468/EÜ artikli 5 lõikes 6 osutatud ajavahemikuks määratakse kolm kuud.
3. Komitee võtab vastu oma töökorra.

VII PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine

1. Direktiiv 93/119/EMÜ tunnistatakse kehtetuks.
Käesoleva määruse artikli 24 lõike 1 kohaldamisel jätkatakse siiski direktiivi 93/119/EMÜ järgmiste sätete kohaldamist:
 - a) A lisa:
 - i) I jao punkt 1,
 - ii) II jao punkt 1 ja punkti 3 teine lause ning punktid 6, 7 ja 8;
 - b) B lisa punkt 1;
 - c) C lisa II jao punktid 3.A.2, 3.B.4 ning 4.2 ja 4.3;
 - d) F lisa II jao punkti 4 alapunkt a ja punkti 6 alapunkt a.
2. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 24

Üleminekusätted

1. Kuni 31. detsembrini 2018 kohaldatakse artikli 11 lõiget 1 üksnes uute tapamajade või uute konstruktsioonide, planeeringute või sisseseadete suhtes, mis on hõlmatud II lisas esitatud eeskirjadega ja mida ei ole võetud kasutusele enne käesoleva määruse [kohaldamise/jõustumise] kuupäeva.
2. Kuni 31. detsembrini 2014 võivad liikmesriigid ette näha, et artiklis 18 osutatud pädevustunnistused väljastatakse ilma eksamita nendele isikutele, kellel on asjaomasel kutsealal vähemalt [kümne]aastane pidev töökogemus.

Artikkel 25

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse [1. jaanuarist 2011].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

ILISA

UIMASTAMISE JA SURMAMISE MEETODITE LOETELU NING KIRJELDUS

(nimetatud artikli 5 lõikes 1)

I peatükk — Meetodid

Tabel 1 — Mehaanilised meetodid

Ei	Nimi	Kirjeldus	Loomakategooria	Põhiparameetrid	Erinõuded teatavate meetodite puhul – Käesoleva lisa II peatükk
1	Läbistav poltpüstol	Tõsine ja pöördumatu ajukahjustus, mille tekitab poldi löök ja sissetungimine.	Kõik liigid.	Lasu koht ja suund. Poldi asjakohane kiirus ja läbimõõt vastavalt looma suurusele ja liigile.	Ei kohaldata.
2	Mitte-läbistav poltpüstol	Tõsine ajukahjustus, mille tekitab mitteläbistava poldi löök.	Mäletsejad kaaluga kuni 10 kg, kodulinnud ja jäneselised.	Lasu koht ja suund. Poldi asjakohane kiirus ja läbimõõt vastavalt looma suurusele ja liigile.	Ei kohaldata.
3	Kuul ja tulirelv	Tõsine ja pöördumatu ajukahjustus, mille tekitab ühe või mitme kuuli löök ja sissetungimine.	Kõik liigid	Lasu koht. Laengu tugevus.	Ei kohaldata.
4	Matseratsioon	Kogu looma silmapilkne purustamine.	Kuni 72-tunnised tibud ja munaembrüüd.	Käsitletava partii maksimaalne suurus. Ülekoormuse vältimise meede.	1. punkt.
5	Tservikaald islokatsioon	Kaela venitamine ja keeramine käte abil aju verevarustuse katkestamiseks.	Linnud kaaluga kuni 3 kg.	Ei kohaldata.	2. punkt.

Tabel 2 — Elektrilised meetodid

Ei	Nimi	Kirjeldus	Loomakategooria	Põhiparameetrid	Käesoleva lisa II peatüki erinõuded
1	Uimastamine üksnes pead läbiva elektrivooluga	Aju läbistamine elektrivooluga, mis tekitab elektroentsefalogrammi (EEG) üldise epileptilise vormi.	Kõik liigid.	Minimaalne voolutugevus (A või mA). Minimaalne pinge (V). Maksimaalne sagedus (Hz). Minimaalne kokkupuuteaeg. Maksimaalne(sed) uimastamise ja veretustamise vaheline(sed) ajavahemik(ud). Seadmete kalibreerimise sagedus. Elektrivoolu optimeerimine. Elektrilöökide vältimine enne uimastamist.	3. punkt.
2	Surmamine kogu keha läbiva elektrivooluga	Elektrivoolu juhtimine läbi keha, mis tekitab samaaegselt nii elektroentsefalogrammi (EEG) üldise epileptilise vormi (uimastamine) kui ka südame fibrillatsiooni või seiskumise (surmamine).	Kõik liigid, välja arvatud talled ja põrsad eluskaaluga vähem kui 5 kg ja veised.	Minimaalne voolutugevus (A või mA). Minimaalne pinge (V). Maksimaalne sagedus (Hz). Minimaalne kokkupuuteaeg. Seadmete kalibreerimise sagedus. Elektrivoolu optimeerimine. Elektrilöökide vältimine enne uimastamist.	3. punkt. 4. punkt käib rebaste ja tšintšiljade kohta.
3	Elektriline veevann	Elektrivoolu juhtimine veevanni kaudu läbi kogu keha, mis tekitab elektroentsefalogrammi (EEG) üldise epileptilise vormi (uimastamine) ja võib tekitada ka südame fibrillatsiooni või seiskumise (surmamine).	Kodulinnud.	Valu minimeerimine konveierile kinnitamisel. Elektrivoolu optimeerimine.	5. punkt.

				<p>Maksimaalne konveieril rippumise aeg enne veevanni kastmist.</p> <p>Lindude kastmine veevanni kuni tiivakinnituskohtadeni.</p> <p>Maksimaalne uimastamise ja veretustamise vaheline ajavahemik sagedusel üle 60 Hz.</p>	
--	--	--	--	--	--

Tabel 3 — Gaasi kasutamisel põhinevad meetodid

Ei	Nimi	Kirjeldus	Loomakategooria	Põhiparameetrid	Käesoleva lisa II peatüki erinõuded
1	Kõrge kontsentratsiooniga süsinikdioksiid	Teadvusel loomadele gaasisegu manustamine, mis sisaldab rohkem kui 30 % süsinikdioksiidi.	Sead, kodulinnud ja karusloomad.	Süsinikdioksiidi sisaldus. Kokkupuute kestus. Maksimaalne uimastamise ja veretustamise vaheline ajavahemik (sead).	6. punkt. 7. punkt käib kodulindude kohta.
2	Madala kontsentratsiooniga süsinikdioksiid	Teadvusel loomadele gaasisegu manustamine, mis sisaldab vähem kui 30 % süsinikdioksiidi.	Sead ja kodulinnud.	Süsinikdioksiidi sisaldus. Kokkupuute kestus. Maksimaalne uimastamise ja veretustamise vaheline ajavahemik (sead).	7. punkt käib kodulindude kohta.
3	Inertgaasid	Teadvusel loomadele inertgaasi (näiteks argoon või lämmastik) segu manustamine, mis sisaldab vähem kui 2 % hapnikku.	Sead ja kodulinnud.	Hapnikusisaldus. Kokkupuute kestus. Maksimaalne uimastamise ja veretustamise vaheline ajavahemik (sead).	7. punkt käib kodulindude kohta.
4	Süsinikmonooksiid	Teadvusel loomadele gaasisegu manustamine, mis sisaldab rohkem kui 4 % süsinikmonooksiidi.	Karusloomad ja põrsad.	Gaasiallika kvaliteet.	8. punkt.

	(puhas allikas)			Süsinikmonooksiidi sisaldus. Kokkupuute kestus. Gaasi temperatuur.	
5	Süsinikmonooksiid koos muude gaasidega	Teadvusel loomadele gaasisegu manustamine, mis sisaldab rohkem kui 1 % süsinikmonooksiidi koos muude mürgiste gaasidega.	Karusloomad.	Süsinikmonooksiidi sisaldus. Kokkupuute kestus. Gaasi temperatuur. Mootori poolt tekitatud gaasi filtreerimine.	8. punkt. 9. punkt.

Tabel 4 — Muud meetodid

Ei	Nimi	Kirjeldus	Loomakategooria	Põhiparameetrid	Käesoleva lisa II peatüki erinõuded
1	Surmav süst veterinaari järelevalve all	Teadvuse ja tundlikkuse kaotus, millele pöördumatult järgneb surm, mille kutsub esile veterinaarravimi süstimine.	Kõik liigid.	Ei kohaldata.	Ei kohaldata.

II peatükk— Teatavatele meetoditele kohaldatavad erinõuded

1. Matsersatsioon

See meetod peab loomad silmapilkselt purustama ja surmama.

2. Tservikaaldislokatsioon

Tservikaaldislokatsiooni ei tohi kasutada rohkem kui viiekümne looma puhul päevas.

3. Uimastamine üksnes pead läbiva elektrivooluga

3.1 Kui kasutatakse uimastamist üksnes pead läbiva elektrivooluga, peavad elektroodid olema paigutatud nii, et vool läbiks looma peaju.

3.2 Uimastamine üksnes pead läbiva elektrivooluga peab toimuma kooskõlas tabelis 1 esitatud minimaalsete voolutugevustega.

Tabel 1 — Minimaalne voolutugevus üksnes pead läbiva elektrivooluga uimastamisel

Loomakategooria	6-kuused ja vanemad veised	Alla 6 kuu vanused veised	Lambad ja kitsed	Sead	Kanad	Kalkunid
Minimaalne voolutugevus	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

4. Surmamine kogu keha läbiva elektrivooluga

4.1 Lambad, kitsed ja sead.

Minimaalne voolutugevus kogu keha läbiva elektrivooluga tapmisel peab olema 1 amper lammaste puhul ja 1,30 amprit sigade puhul.

4.2 Rebased.

Rebastel tuleb asetada elektroodid suhu ja pärakusse ning minimaalne voolutugevus peab olema 0,3 amprit ja minimaalne pingeline 110 volti vähemalt kolme sekundi jooksul.

4.3 Tšintšiljad.

Elektroodid tuleb paigutada kõrvast sabani ning minimaalne voolutugevus peab olema 0,57 amprit vähemalt 60 sekundi jooksul.

5. Kodulindude uimastamine elektriga veevannis

5.1 Loomadele ei tohi köidikahelaid asetada, kui nad on veevannis uimastamiseks liiga väikesed või kui köidikahelate asetamine võib tõenäoliselt tekitada neile valu või seda suurendada (näiteks vigastatud loomad). Nimetatud juhtudel tuleb loomad tappa alternatiivsete meetoditega.

5.2 Köidikahelad peavad olema enne eluslindudele asetamist niisked ja need tuleb kinnitada linnu mõlemale jalale.

5.3 Veevannis uimastamine peab toimuma tabelis 2 esitatud minimaalse voolutugevusega ja loomadele peab sellise tugevusega vool mõjuma vähemalt neli sekundit.

Tabel 2 — Elektrivoolu kohta kehtivad nõuded veevannis uimastamise seadmete puhul

Sagedus (Hz)	Kanad	Kalkunid	Pardid ja haned
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA
200–400 Hz	150 mA	400 mA	Ei ole lubatud
400–1500 Hz	200 mA	400 mA	Ei ole lubatud

6. Kõrge kontsentratsiooniga süsinikdioksiid (üle 30 %)

30 sekundit pärast manustamist ei tohi ühelgi loomal olla enam teadvuseloleku või tundlikkuse tunnuseid.

7. Kõrge ja madala kontsentratsiooniga süsinikdioksiidi, inertgaaside või nende segude kasutamine kodulindude puhul

Mitte mingil juhul ei tohi gaasid, sisenedes kambritesse või ruumidesse, kus asuvad uimastatavad ja tapetavad kodulinnud, tekitada lindudel põletusi või neid külma või kuivusega ärritada.

8. Süsinikmonooksiid (puhas allikas või koos muude gaasidega) karusloomade puhul

8.1 Loomad peavad kogu aeg olema visuaalse järelevalve all.

8.2 Käsitleda tuleb ühte looma korraga ja enne järgmise looma käsitlemist tuleb veenduda, et eelmine loom on teadvusetu või surnud.

8.3 Loomad peavad jääma kambrisse kuni surmani.

9. Süsinikmonooksiid koos muude gaasidega karusloomade puhul

9.1 Kasutada võib spetsiaalselt selleks otstarbeks kohandatud mootoriga toodetud gaasi, kui enne gaasi kasutamist kontrollitakse katseliselt, kas kasutatav gaas:

- a) on sobivalt jahutatud;
- b) on piisavalt filtreeritud;
- c) ei sisalda ärritavaid aineid ega gaase.

9.2 Loomi ei tohi tuua kambrisse enne, kui on saavutatud süsinikmonooksiidi minimaalne sisaldus.

II LISA

TAPAMAJADE KONSTRUKTSIOON, PLANEERING JA SISSESEADE

(nimetatud artiklis 11)

1. Kõik tapaeelse pidamise rajatised

- 1.1 Ventilatsioonisüsteem peab olema projekteeritud, ehitatud ja hooldatud selliselt, et kõigi eeldatavate ilmastikutingimuste puhul oleks loomade heaolu pidevalt tagatud.
- 1.2 Kui nõutakse mehaanilisi ventileerimisseadmeid, peavad olema ette nähtud varuruumid, mida saab nimetatud ventilatsiooniseadmete rikke korral kasutada.

2. Tapaeelse pidamise rajatised loomade jaoks, keda ei tooda kohale konteinerites

- 2.1 Tarandikud, läbipääsud ja loomade liikumisteed peavad olema projekteeritud ja ehitatud selliselt, et:
 - a) loomadel oleks võimalik nõutud suunas vabalt liikuda oma käitumistunnuste kohaselt ja segadusse sattumata;
 - b) sigadel ja lammastel oleks võimalik liikuda külje kõrval, välja arvatud liikumisteed, mis on mõeldud nende juhtimiseks liikumist piirava seadme juurde.
- 2.2 Veevarustussüsteem peab olema projekteeritud ja ehitatud nii, et kõikidel loomadel oleks kogu aeg juurdepääs puhtale veele, ilma et vee juurde pääsemine tekitaks neile vigastusi või piiraks nende liigutusi.
- 2.3 Loomapidamisrajatisel ja uimastamispunkti viiva liikumistee vahel peab olema tasase põranda ja tugevate seintega ootetarandik, et oleks tagatud loomade pidev juurdevool uimastamis- ja tapmiskohta ning et loomaajajad ei peaks loomi pidamistarandikest liigselt kiirustades välja ajama. Ootetarandik peab olema projekteeritud nii, et loomad end kinni ei kiiluks ega üksteist jalge alla ei tallaks.
- 2.4 Põrandad peavad olema ehitatud nii, et loomade libisemise, kukkumise ja jalgade vigastamise oht oleks minimaalne.

3. Liikumist piiravad seadmed ja rajatised

- 3.1 Liikumist piiravad seadmed ja rajatised peavad olema projekteeritud ja ehitatud selliselt, et:
 - a) uimastamise ja tapmise meetodeid saaks optimaalselt rakendada;
 - b) vältida loomade vigastusi või muljumisi;
 - c) minimeerida rabelemist ja häälitsemist, kui loomade liikumisvõime on piiratud.
- 3.2 Koos löökpoldiga kasutatavad liikumist piiravad sulud peavad olema varustatud seadisega, mis ei lase loomal pead külge- või vertikaalsuunas liigutada.
- 3.3 Veiste liikumise piiramiseks nende selilipööramist või mis tahes muud ebaloomulikku asendit kasutavaid süsteeme ei tohi kasutada.

4. Elektrivooluga uimastamise seade

- 4.1 Elektrivooluga uimastamise seadmele peab olema paigaldatud seadis, mis registreerib iga uimastatud või tapetud looma puhul elektrilised põhinäitajad.
- 4.2 Elektriseade peab andma konstantset voolu.

5. Veevannis uimastamise seade

- 5.1 Rippkonveierid peavad olema projekteeritud ja paigaldatud selliselt, et nendes ripuvad linnud ei puutuks takistuste vastu ning et loomade häirimine oleks vähendatud miinimumini.
- 5.2 Kogu konveieri pikkus kuni kuumaveepaagini peab olema kergesti ligipääsetav juhuks, kui loomad on vaja tapaliinilt eemaldada.
- 5.3 Metallkinnitite suurus ja kuju peab vastama tapetavate kodulindude jalgade suurusele, et oleks tagatud elektriline kontakt ilma lindudele valu tekitamata.
- 5.4 Veevannis uimastamise seade peab olema varustatud elektriliselt isoleeritud rambiga ning see peab olema projekteeritud ja hooldatud nii, et oleks välditud vee ülevoolamine lindude sisestamise ajal.
- 5.5 Veevannis uimastamise seadme elektroodid peavad olema kogu veevanni pikkused. Veevann peab olema projekteeritud ja hooldatud nii, et vee kohal liikuv konveier on pidevas kontaktis maandatud liuglatiga.
- 5.6 Lindude rahustamiseks tuleb paigaldada konveieri külge süsteem, mis on kontaktis lindude rinnakupiirkonnaga ja mis ulatub kinnitamise kohast kuni lindude sisenemiseni uimastavasse veevanni.
- 5.7 Veevannis peab olema konstantne vool.
- 5.8 Tagada tuleb juurdepääs veevanni uimastamisseadmetele, et veretustada linnud, kes on uimastatud ja jäänud veevanni liini rikke või viivituse tõttu.

6. Sigade gaasiga uimastamise seade

- 6.1 Gaasikambri ja neid läbivad loomade transportimise seadmed peavad olema projekteeritud ja ehitatud nii, et oleks võimalik:
 - a) optimeerida gaasiga uimastamist;
 - b) vältida loomade vigastusi või muljumist;
 - c) kui loomade liikumine on piiratud, minimeerida nende rabelemist ja häälitsemist.
- 6.2 Gaasikambri sisseseade peab võimaldama mõõta, kuvada ja registreerida gaasisaldust ja manustamisega ning andma selgelt nähtava ja kuuldava hoiatuse, kui gaasisaldus langeb allapoole nõutud taset.
- 6.3 Gaasikamber ja transpordimehhanism peavad olema projekteeritud ja ehitatud nii, et uimastamise kõiki etappe saaks visuaalselt jälgida.
- 6.4 Gaasikamber peab olema projekteeritud nii, et isegi maksimaalse lubatud töömahu korral saavad loomad ilma üksteise peale ronimata pikali heita.

7. Kodulindude gaasiga uimastamise seade

- 7.1 Punkte 6.1 ja 6.2 kohaldatakse kodulindude gaasiga uimastamise seadmete suhtes.
- 7.2 Rajatised kodulindude jaoks peavad olema projekteeritud ja ehitatud nii, et lindudele saaks manustada gaasisegu ilma neid transportimiskastidest välja laadimata.

III LISA
TAPAMAJADE TÖÖESKIRJAD

(nimetatud artiklis 12)

1. Loomade saabumine, liikumine ja käitlemine

1.1 Loomade heaolu eest vastutav töötaja või otse loomade heaolu eest vastutavale töötajale aru andev isik peab iga loomasaadetise heaolutingimusi süstemaatiliselt hindama, et välja selgitada prioriteedid, määrates eelkõige kindlaks, millistel loomad on heaoluga seotud erivajadusi ja milliseid meetmeid tuleb võtta nende vajaduste rahuldamiseks.

1.2 Loomad tuleb pärast saabumist võimalikult kiiresti maha laadida ja seejärel tarbetu viivitusega tappa.

Kodulindude ja jäneseliste puhul ei tohi ajaperiood, mis hõlmab transporti koos mahalaadimise ja tapmise vahelise ajavahemikuga, ületada 12 tundi.

Imetajate puhul, välja arvatud jäneselised, ei tohi transpordile kulunud aeg koos mahalaadimise ja tapmise vahelise ajavahemikuga ületada:

- a) 19 tundi võõrutamata loomade puhul;
- b) 24 tundi hobuste ja sigade puhul;
- c) 29 tundi mäletsejate puhul.

Kui need ajapiirid on ületatud, tuleb loomad viia tapaeelse pidamise rajatistesse, toita ja seejärel jätkata neile asjakohaste ajavahemike järel mõõdukate toidukoguste andmist. Sellisel juhul tuleb loomad varustada piisavas koguses allapanuga või sellega samaväärse materjaliga, mis tagab kõnealustele liikidele vajaliku ja loomade arvule vastava mugavuse. Selline materjal peab tagama uriini ja fekaalide piisava imendumise.

1.3 Loomade transportimiseks kasutatavaid konteinereid tuleb käsitseda hoolikalt, eelkõige ei tohi neid visata või kukkuda lasta.

1.4 Kui konteinerid paigutatakse üksteise peale, tuleb võtta järgmised ettevaatusabinõud:

- a) piirata uriini ja fekaalide langemist allpool olevatele loomadele;
- b) tagada konteinerite stabiilsus;
- c) tagada ventilatsiooni takistusteta toimimine.

1.5 Enne muud tüüpi loomi tuleb tappa võõrutamata loomad, lakteerivad lüpsloomad, teel olles sünnitanud loomad või konteinerites tarnitud loomad. Kui see ei ole võimalik, tuleb võtta meetmeid nende kannatuste leevendamiseks, eelkõige:

- a) lüpssta lüpsloomi mitte üle 12-tunniste ajavahemike järel;
- b) kui emasloom on sünnitanud, luua vajalikud tingimused vastsündinu imetamiseks ja tema heaolu tagamiseks;
- c) varustada konteinerites tarnitud loomad veega.

1.6 Imetajatel (välja arvatud jäneselised), keda ei viida pärast mahalaadimist otse tapmiskohale, peab olema pidev juurdepääs joogiveele nende jaoks sobivatest seadmetest.

1.7 Keelatud on:

- a) loomi käe või jalaga lüüa;
- b) avaldada survet eriti tundlikule kehaosale, põhjustades loomale seeläbi tarbetut valu või kannatust;
- c) tõsta või vedada looma peast, kõrvadest, jalgadest, sabast või karvadest, põhjustades talle seeläbi tarbetut valu või kannatust;
- d) kasutada torgitsaid või muid terava otsaga riistu.

1.8 Elektrilööki andvate seadmete kasutamist tuleb piirata nii palju kui võimalik. Kõikidel juhtudel tohib selliseid seadmeid kasutada üksnes täiskasvanud veiste ja sigade puhul, kes keelduvad liikumast ja üksnes siis, kui loomadel on ees ruumi, kuhu liikuda. Elektrilöögi kestus ei tohi ületada ühte sekundit, see peab olema piisava vahega ja seda tohib anda üksnes tagaveerandi lihastele. Kui loom ei reageeri, ei tohi elektrilööki kasutada korduvalt.

1.9 Loomi ei tohi lõastada sarvi, ninarõngaid või kokkuseotud jalgu pidi. Kui loomad on lõastatud, peavad köied, lõad või muud kasutatavad vahendid:

- a) olema küllaldaselt tugevad, et mitte puruneda;
- b) olema sellised, et loomadel oleks vajaduse korral võimalik lamada ning süüa ja juua;
- c) olema projekteeritud viisil, mis välistab kägistamise või vigastamise ohu ja võimaldab looma kiiresti vabastada.

2. Imetajate (välja arvatud jäneselised) tapaeelse pidamise täiendavad eeskirjad

2.1 Igal loomal peab olema piisavalt ruumi püstitõusmiseks, pikaliheitmiseks ja ümberpööramiseks.

2.2 Loomi tuleb tapaeelselt pidada ohututes tingimustes, vältides nende põgenemist ja kaitstes neid kiskjate eest.

2.3 Igal tööpäeval enne loomade saabumist tuleb tapamajas ette valmistada eristuslatrid erihooldust vajavate loomade jaoks, mis peavad olema valmis koheseks kasutamiseks.

2.4 Loomade heaolu eest vastutav töötaja või asjakohase pädevusega isik peab korrapäraselt kontrollima tapaeelsel pidamisel viibivate loomade heaolutingimusi ja tervislikku olukorda.

3. Loomade veretustamine

3.1 Kui loomade uimastamist, neile köidikkettide kinnitamist, nende ülesriputamist ja veretustamist teostab üks inimene, peab ta need toimingud ühe looma juures lõpetama enne, kui alustab samade toimingute sooritamist järgmisel loomal.

3.2 Kui uimastamise meetod looma ei tapa, tuleb süstemaatiliselt läbi lõigata kaks karotiidarterit või peaveresoont, millest need alguse saavad.

3.3 Linde ei tohi tappa kaela automaatse läbilõikamise teel, kui ei ole võimalik kindlaks teha, kas automaat on veresoone korralikult läbi lõiganud. Kui kaela automaatse läbilõikamise seade ei toimi tõhusalt, tuleb linnud viivitamata surmata.

IV LISA

TAPATOIMINGUTE JA PÄDEVUSEKSAMI NÕUETE VAHELINE VASTAVUS

(nimetatud artiklis 18)

Artikli 7 lõikes 2 loetletud tapatoimingud	Pädevuseksami teemad
Kõik artikli 7 lõike 2 punktides a–f loetletud toimingud.	Loomade käitumine, loomade kannatused, teadvuselolek ja tundlikkus, loomade stress.
a) loomade pidamine ja hooldamine enne nende liikumise piiramist;	Loomade pidamise ja nende liikumise piiramise praktilised aspektid.
b) loomade liikumise piiramine uimastamise või surmamise eesmärgil;	
c) loomade uimastamine;	Uimastamise tehnikate praktilised aspektid. Uimastamise ja/või surmamise varumeetodid. Uimastamise ja/või surmamise seadmete hooldus.
d) uimastuse tõhususe hindamine;	Uimastuse tõhususe seire. Uimastamise ja/või tapmise varumeetodid.
e) elusloomadele köidikahelate asetamine või nende ülesriputamine;	Loomade käitlemise ja nende liikumise piiramise praktilised aspektid.
f) elusloomade veretustamine.	Uimastamise tõhususe seire. Uimastamise ja/või surmamise varumeetodid.